

Årsredovisning 2016

Orsa kommun

Hit gick skattepengarna 2016

100 kr i skatt till Orsa kommun fördelades så här:

2016	2015	
28,49 kr	29,25 kr	Äldre- och handikappomsorg
21,33 kr	20,50 kr	Grundskola och fritidsverksamhet
9,74 kr	10,68 kr	Gymnasienämndsverksamhet
7,62 kr	7,38 kr	Förskola
6,11 kr	4,06 kr	Individ- och familjeomsorg
5,32 kr	5,73 kr	Stödfunktioner, administration, utvecklingsmedel m m
4,99 kr	5,55 kr	Pensioner
4,05 kr	3,33 kr	Årets resultat
2,72 kr	2,58 kr	Gata och park
1,93 kr	2,11 kr	Försörjningsstöd
1,82 kr	2,02 kr	Fritidsverksamhet
1,74 kr	1,71 kr	Kulturverksamhet och bibliotek
1,41 kr	1,51 kr	Räddningstjänst
1,24 kr	1,07 kr	Arbetsmarknadsåtgärder
0,96 kr	1,03 kr	Kollektivtrafik
0,92 kr	0,90 kr	Musikskolan
0,76 kr	0,91 kr	Byggnadsnämndsverksamhet
0,58 kr	0,57 kr	Turism
0,50 kr	0,81 kr	Näringslivsåtgärder
0,40 kr	0,39 kr	Miljö- och hälsoskydd
0,28 kr	0,25 kr	Föreningsbidrag
0,16 kr	0,16 kr	Vatten och avlopp
0,00 kr	0,50 kr	Vuxenutbildning (SCoTT)
-0,11 kr	-0,14 kr	Ränteintäkter
-1,09 kr	-1,82 kr	Övrigt
-1,85 kr	-1,05 kr	Integration
100,00 kr	100,00 kr	

Årsredovisning 2016

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	6
Orsa kommuns vision och värdegrund	7
Kommunens målområden och måluppfyllnad	8
Organisation	16
Politisk organisation	17
Tjänsteorganisation	18
Förvaltningsberättelse	19
Personalredovisning	26
Kommunfullmäktige.....	29
Revisionen	31
Kommunstyrelsen	32
Barn- och utbildningsutskottet	38
Socialutskottet	40
Miljönämnden	42
Byggnadsnämnden och stadsbyggnadsförvaltningen Mora Orsa.....	44
Sammanställd redovisning.....	46
Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB.....	47
Orsa Vatten och Avfall AB & NODAVA AB	49
Driftredovisning 2016, Orsa kommun.....	51
Investeringsredovisning 2016, Orsa kommun	51
Resultaträkning	52
Noter till resultaträkningen.....	53
Balansräkning.....	55
Noter till balansräkningen.....	56
Kassaflödesrapport.....	62
Noter till kassaflödesrapporten	63
Redovisningsmodell	65
Redovisningsprinciper 2016.....	66
Ekonomisk ordlista.....	68
Verksamhetsordlista.....	69
Förkortningslista.....	71
Revisionsberättelse.....	72

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Det finns mycket att glädjas åt när jag ser tillbaka på det gångna året.

Rent ekonomiskt överträffade Orsa kommun alla förväntningar. Stor kostnadsmedvetenhet, inflyttning, ökade statsbidrag och ersättningar från staten samt en ännu inte fullbemannad organisation låg till grund för resultatet. Vi kan nu, i ännu högre utsträckning, bygga upp de ekonomiska reserverna för framtida behov. Samtidigt behöver vi komma ihåg att framtiden innebär höga, ekonomiska krav på oss. Därför ska kommunen kontinuerligt jobba med effektiviseringar och prioriteringar i verksamheten.

Befolkningen ökade med 111 personer. Därmed bröt vi en flerårig, nedåtgående trend. Tomtförsäljningen i Styversbacken gick bra och i Grönklitt såldes tomter i en stadig takt. Detta visade Orsas attraktionskraft för både permanentboende och fritidsboende. Bredbandsutbyggnaden fortsatte med oförminskad styrka. Genom samförläggning med andra aktörers grävningar lades grunden för en snabbare och mer kostnadseffektiv utbyggnad.

Skolan visade stora framgångar i sitt kvalitetsarbete, vilket gav bättre elevresultat och förbättringar i olika rankingundersökningar. Att ge barn och ungdomar en god start in i vuxenlivet är en av våra viktigaste uppgifter. Musikskolan blev avgiftsfri; en satsning på Orsa som musikkommun som ska ge alla barn möjlighet att delta i undervisningen.

Äldreomsorgen satsade på stimulans och rörelse för de äldre, vilket är väldigt viktigt för deras välbefinnande. Beslutet om ombyggnation av Lillåhem innebar också en satsning på de äldre. Samtidigt ger det bättre arbetsmiljö för personalen. Att bygga om gamla biblioteket till förskola innebär att vi kan återgå till att hela Lillåhem används för äldreboende.

I skrivande stund har vi kommit i mål med de flesta rekryteringar inom den nya organisationen. Det betyder att bygget av vår ”nya” Orsa kommun kommer in i ett nytt skeende. Jag vill avslutningsvis hälsa alla nya medarbetare välkomna till kommunen och tacka all personal och alla förtroendevalda för gott arbete.

Mikael Thalín, kommunstyrelsens ordförande

Orsa kommuns vision och värdegrund

Värdegrund

Orsa – helt enkelt

Min uppgift är att se till att det blir så enkelt som möjligt för våra medborgare.

Respekt

Jag respekterar mina medmänniskor.

Samarbete

Jag är en del av en större helhet och hittar lösningar tillsammans med andra.

Ansvar

Jag har ett ansvar att handskas varsamt med våra resurser för att skapa ett bra och hållbart samhälle.

Vision

Orsa är en naturnära plats där folk trivs och vill bo. Våra verksamheter håller hög kvalitet och det känns tryggt att använda sig av dem. Vårt rika och mångsidiga kulturarv har grundat vårt goda rykte som musikkommun.

Vi har en tydlig roll i arbetet med att utveckla regionen. Orsa har korta beslutsvägar och krånglar inte till saker. Det gör oss väl förberedda att möta samhällets förändringar utan att tappa hållbarhetstänkandet.

Vi har ett välmående näringsliv som är attraktivt för både tjänsteföretag och producerande företag. Vi är en av landets mest kända turistorter.

Detta har blivit möjligt genom ett fantasirikt och nyfiket förhållningssätt, präglat av humor och en gnutta galenskap.

Kommunens målområden och måluppfyllnad

Kommunen har fyra övergripande mål som verksamheterna ska bidra till att uppfylla.

Tillväxt

Kommunens verksamheter ska skapa förutsättningar för en positiv utveckling. Vi ska arbeta för en god kompetensförsörjning både inom offentlig sektor och för det privata näringslivet. Genom nytänkande och ett gott värdskap ska vi göra Orsa till en attraktiv turist- och bostadsort.

Orsa ska ha en tilltalande offentlig miljö och en väl fungerande infrastruktur.

Orsa ska vara en pålitlig samverkanspartner och bidra till utvecklingen av regionen.

Ekonomi

Våra verksamheter ska bedrivas ändamålsenligt och kostnadseffektivt och ge möjlighet till satsningar för framtiden.

Investeringar ska vara välplanerade och väl motiverade.

Budgeten ska vara realistisk och ingå i verksamhetsplanen.

Medarbetare

Ledarskapet på alla nivåer ska vara tydligt och lyhört. Våra medarbetare ska känna till vad som förväntas av dem.

Medarbetarna är vår viktigaste resurs och ska bidra till att utveckla verksamheten. För det krävs möjlighet till kompetensutveckling och delaktighet.

Livskvalitet och samhällsservice

Kommunens verksamheter ska verka för att människor ska känna sig trygga med alla våra verksamheter. Men särskilt viktigt är att vård, omsorg samt utbildning håller en hög kvalitet och visar goda resultat. Vi ska även arbeta för ett samhälle med ett mångsidigt kultur- och föreningsliv. Medborgarna ska känna att de kan delta i Orsas utveckling.

Orsas varierande natur – från vildmark till kulturbygd – är viktig för vår livskvalitet. Vi ska arbeta hälsofrämjande med hållbar utveckling för att skapa förutsättningar för ett jämlikt Orsa där alla känner sig välkomna.

Förvaltningarnas bidrag till måluppfyllelsen

Här redogörs förvaltningsmålen och hur de bidragit till uppfyllandet av de kommunövergripande målen. Kommunledningen bevakar de övergripande målen genom sina ingående verksamheter. Kommunledningen har därför bara i undantagsfall egna förvaltningsmål. Alla verksamheter har inte heller förvaltningsmål för alla kommunövergripande mål. Mål sätts där särskilda insatser görs. Däremot kan verksamheterna haft aktiviteter direkt mot de kommunövergripande målen. Dessa redovisas i så fall i text under respektive verksamhets årsberättelse.

Det är flera sammanvägda faktorer som påverkar om ett mål är uppföljt eller inte. Därför kan det vara så att ett mål i sin helhet inte är uppfyllt trots att delmålet är grönt.

Måluppfyllnaden mäts med färgkoder. Röd innebär att målet inte är uppfyllt, gul att målet delvis är uppfyllt och grönt att målet är uppfyllt.

Tillväxt

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
●	Bland de 100 bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs ranking senast 2018. (Näringslivs- och utvecklingskontoret) <i>Svenskt Näringslivs ranking mäter hur kommunen är att driva företag i, enligt enkätsvar från det lokala näringslivet. Ranking-ingen räknar också in siffror från SCB rörande sysselsättning, kommunalskatt och andra nyckeltal. Rankingsiffran för Orsa kommun hamnade på plats 263 av 290 kommuner för 2016, vilket är en marginell förbättring om sex placeringar från 2015. Hösten 2014 startade kommunen förbättringsprojektet "Orsa topp 100" med målet att nå plats 100 i totalranking i mätningen. Målet om plats 100 ligger kvar i kommunens plan, men tiden för måluppfyllnad är framflyttad till 2020.</i>	● Allmänhetens attityder till företagande, placering. ● Kommunalpolitikernas attityder till företagande, placering. ● Kommunala tjänstemäns attityder till företagande, placering.	189 123 204	100 100 100
●	Höja kvaliteten på kommunens kommunikationsmöjligheter. (Fritids- och servicekontoret) <i>Visst efterarbete kopplat till centrumutvecklingen som genomförts tidigare år har genomförts bland annat i form av upp-sättning av nya skyltar och införande av nya trafikföreskrifter som reglerar maxhastighet i centrala Orsa till 40 km/h. Utbyggnaden av stadsnätets fiber har intensifierats. Förberedelse och förläggning av fiber sker i områdena Barken, Berget, Born, Grönklitt, Höglunda – Holen, Sandhed, Trunna, Västeråkern och Ön. Totalt kommer 1 565 fastigheter att vara förberedda för fiberanslutning under året. Anslutningsprocenten under första halvåret är 3 procent. I nuläget har 35,7 procent av Orsas befolkning möjlighet att ansluta sig till fibernätet.</i>	◆ Antal anslutna abonnenter till stadsnätet.	1 334	1 612
◆	Utveckla och förvalta kommunens mark- och grönområden. (Fritids- och servicekontoret) <i>Arbetet inom detta område har inledningsvis helt legat nere i början av året. Efter att extern resurs anlåtats på deltid så har hanteringen av tomter i Styversbacken, Skattungbyn med flera områden kommit igång igen. På Orsa kommuns tomtområde vid Styversbacken är sex av åtta tomter sålda. Som en naturlig följd av arbetet med Orsas nya översiktsplan (ÖP) är planen att ta fram en markstrategi som ska tydliggöra inriktning och ansvar beträffande kommunens kort- och långsiktiga förvärv av mark och skog. Då vi för närvarande saknar personella resurser för verksamheten kommer tidplanen för framtagande av en markstrategi att behöva skjutas på framtiden. Enstaka insatser har gjorts inom skogsområdet. Här liksom inom markverksamheten skulle en långsiktigare kompetensförsörjning behövas i någon form.</i>	● Antal sålda tomter.	6	6
◆	Aktuell översiktsplan. (Stadsbyggnadsförvaltningen /Byggnadsnämnden) <i>Arbetet med översiktsplan kommer att fortsätta med godkännande för samråd under våren 2017.</i>	● Samråd och utställning av översiktsplan ska genomföras under 2016.		Delvis genomfört.
●	Planera för att Orsa ska vara en attraktiv turistort. (Stadsbyggnadsförvaltningen/Byggnadsnämnden) <i>Arbete pågår med planprogram och upphävandet av del av två detaljplaner för Grönklitt.</i>	● Detaljplanering.		Delvis genomfört.

Ekonomi

	Förvaltningsmål
●	Ny ekonomisk modell för planer. (Stadsbyggnadsförvaltningen/Byggnadsnämnden) <i>Ändring av ekonomisk modell för planer är ej genomförd.</i>
◆	Förvaltningens medel ska fördelas utifrån medborgarnas behov. (Socialförvaltningen) <i>Under året har det funnits stora behov av att externt placera barn, ungdomar och vuxna för vård och behandling. Såväl frivilligt enligt socialtjänstlagen (SoL) som lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Detta har medfört stora kostnader och att beslutad budget kraftigt har överskridits. Eftersom det varit konstant hög arbetsbelastning och samtidigt rekryteringssvårigheter så har man tvingats anlita mycket dyra bemanningskonsulter. Ett flertal åtgärder pågår och är planerade för att kunna tillgodose individernas behov till minskade kostnader. Inom hälsa-, sjukvård- och rehabiliteringsverksamheten (HSR) finns en alltför hög kostnad för hjälpmedel i förhållande till beslutad budget. Analys för åtgärder pågår. Hemtjänsten hade en stor belastning under årets början som lättade mot slutet och som gjorde det möjligt att klara budget. Måluppfyllelse har nåtts när det gäller att tillgodose de behov som ligger inom omsorgsutskottets ansvar. Dock har det inte varit möjligt att åstadkomma detta inom budgetram när det gäller individ- och familjeomsorgen (IFO), där beslutad budget överskridits kraftigt.</i>
●	Underskott på förskolan kompenseras av ett överskott för gymnasiet. Under våren har kostnaderna för de nyanlända eleverna kompensats av statliga bidrag. (Barn- och utbildningsförvaltningen)

Medarbetare

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
●	Säkra en god kompetensförsörjning, (Stadsbyggnadsförvaltningen/Byggnadsnämnden) <i>Ett flertal praktikplatser har erbjudits under året.</i>	●	Erbjuda praktikplatser på förvaltningen.	Genomfört.
◆	Alla medarbetare inom barn- och utbildningssektorn i Orsa är medvetna om sitt eget höga värde och är stolta över att bidra till skolans goda resultat och märkbara arbetsglädje. (Barn- och utbildningsförvaltningen) <i>Medarbetarindex för BUF har gått upp sedan förra mätningen 2015. Arbetet med ledarskap har trappats ned under året, men kommer att återupptas. Ovanligt få av personalen har valt att sluta sin anställning i Orsas skolor. Fem medarbetare har slutat under vårterminen 2016. Tre har gått till Mora kommun och två har sökt tjänstledigt för att flytta till andra orter. Under 2016 har stora investeringar gjorts i kompetensutveckling. Förskollärarna påbörjade i augusti 2016 en 7,5 poängs högskolekurs om kvalitetsarbete i förskolan. Den kursen avslutas i maj 2017.</i>			

Livskvalitet och samhällsservice

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
◆	Medborgarna ska ha möjlighet att följa och påverka kommunens arbete. (Kommunstyrelsen) <i>Arbetet har under året legat på sparlåga i avvaktan på den nya omorganisationen. Inom den finns dock en tydlig ambition att vässa verksamheterna inom detta fält. Flera uppdrag som pekats ut i organisationsöversynen syftar till förbättrad kommunikation och information såväl externt som internt. Bemanningen och arbetsuppgifterna i informationsarbetet bör gås igenom ytterligare.</i>	◆ Andel som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen, procent.	97	100
		● Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, procent.	47	33
●	Den enskildes förmåga att hantera olyckor ska öka. (Räddningstjänsten) <i>Räddningstjänsten har utbildat cirka 530 personer i förebyggande brandskydd och cirka 250 personer i hjärt-lungräddning (HLR). Bedömningen är därmed att den enskildes förmåga att hantera olyckor i kommunen har ökat.</i>	● Antal elever som genomgått brandskyddsutbildning.	116	150
		● Antal personer utbildade i brandskydd.	280	200
		● Antal personer utbildade i HLR.	250	200
◆	Skapa gemensamma mål för hur resurser till barn- och ungdomskultur kan användas på bästa sätt. (Kulturkontoret) <i>Samarbeten har ökat i syfte på att använda resurser till barn- och ungdomskultur på bästa sätt i kommunen. Kultursamordnare har under året fördjupat sitt samarbete med bland annat förenings- och ungdomskonsulenterna i kommunen, där planer finns att i början av 2017 flytta kontor för ökad närhet till varandra för att förenkla och fördjupa samarbetet ytterligare. Kulturutbud för elever har bokats i samråd med skolchef, kulturombud, elevkulturombud och fritidsledare på skolorna. Kultursamordnaren har också kontakt med konstnärer och kultur/konstföreningar på orten i olika projekt och program för barn och unga. Barnbibliotekarien samarbetar med kultursamordnaren kring barnaktiviteter på biblioteket. En del av resurserna för kultur i skolan har använts för att täcka underskott för allmänskultur.</i>	● Resurser till kultur i skolan, procent.	55	100
		● Aktiviteter med fokus på barn och ungdom, procent.	87	50
		● Länestatistik barn och ungdom, antal utlån.	27 183	26 079
●	Tillgängligheten till kulturhus och bibliotek ska öka. (Kulturkontoret) <i>Lika som under 2015:</i> – Kulturhuset ska vara öppet ordinarie tider 45 timmar per vecka (varav en timme på morgonen, klockan 9–10 endast för tidningsläsning). Tillkommer gör vissa lördagar som varit öppet då det varit vernissage, barnens lördag, gammaldags marknad med mera. – Mötesrum för uthyrning till kommun, föreningar och studieförbund tillhandahålls avgiftsfritt. – Tillgänglighet för funktionshindrade med större handikappfordon är dålig. Handikappfordon går inte in i hissen som är i markplan, vanliga rullatorer och rullstolar fungerar bra. <i>Utredning pågår av fastighetsägaren när det gäller Boverkets riktlinjer.</i>	◆ Antal öppettimmar bibliotek och kulturhus.	38	45
		◆ Antal utlån per invånare och år.	6,77	7,2

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
●	Fritids- och servicekontoret ska öka kvaliteten på tillgänglighet och information. (Fritids- och servicekontoret) <i>Kontorets kvalitetsarbete där vi tar fram nya rutiner inom respektive verksamhetsområde har helt gått i stå på grund av pågående organisationsöversyn samt att vi är underbemannade.</i>	● Kvalitativ bedömning av struktur på ärendehanteringssystemet.	Ej genomfört.	
◆	Kostnheten ska producera näringsriktig kost på ett resurseffektivt sätt. (Fritids- och servicekontoret)	● Andel ekologiska produkter, procent.	33	
◆	Erbjuda ett mångsidigt utbud av lokaler och anläggningar för fritidsaktiviteter. (Fritids- och servicekontoret) <i>Som ett led i att förbättra möjligheterna till aktiviteter har renoveringar av ridhus och ishall genomförts. Det är många föreningar och enskilda som vill nyttja våra lokaler och anläggningar. Vill nya och nygamla sporter etablera sig i Orsa kommer våra lokaler sannolikt inte att kunna inrymma alla som vill vara aktiva. Tillgången till lokaler och anläggningar ses över. Röster har höjts för att få till en samlad arena för många olika typer av aktiviteter.</i>	● Öka beläggning av våra anläggningar, procent.	Avstämning ej genomförd.	80
●	Breda och utveckla verksamheterna på Ungdomens hus i samverkan med kommunens förvaltningar och andra externa aktörer. (Fritids- och servicekontoret) <i>I bra lokaler men med begränsade resurser har Ungdomens hus med Leif och Kulan arrangerat ett stort antal mycket uppskattade aktiviteter. Ett flertal av aktiviteterna har genomförts i samarbete med både interna och externa aktörer, till exempel integrationsenheten, skolan, studieförbund, olika intresseorganisationer och Grönklittsgruppen. Ungdomens hus popularitet har visat sig genom ökat besöksantal under vårterminen. Det har medfört större belastning på medarbetare och lokaler, Andelen äldre besökare har ökat. En dialog har startats för att se om det går att hitta verksamhet i annan lokal för de äldre besökarna. En föreståndare har rekryterats till Ungdomens hus och vi bidrar till ett projekt i samarbete med Custom Car Club Ungdom för att uppmuntra deltagande av unga i föreningens aktiviteter som är kopplat till motorintresse.</i>			
◆	Arbeta för lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. (Fritids- och servicekontoret) <i>Årets kvantitativa mål för Orsa Integration är att ta emot 18 personer, fördelat på 11 asylsökande och 7 kvotflyktingar. Det kvalitativa målet är fortsatt att bidra till en god integration. Under året har Orsa kommun tagit emot flera personer som anvisades. Samtliga inom målgruppen har arbets- och uppehållstillstånd.</i>			
◆	Erbjuda våra ensamkommande barn en trygg och utvecklande hem- och boendemiljö med tillgång till aktiv och stimulerande fritid. (Fritids- och servicekontoret) <i>EKB flyttades över från fritid och service till socialförvaltningen den 1 mars 2016. Trots ett slitsamt förändringsarbete under 2016, då vi har avvecklat boenden och sagt upp medarbetare, har verksamheten förmått att ge våra ungdomar en trygg och utvecklande vardag. Vi kan se att ungdomarna med stigande ålder och med den verksamhet vi erbjuder, mognar och utvecklar en social kompetens och en egen personlighet. Resultatet av vårt arbete ger oss även anledning att tro att ungdomarna idag har en ordnad integrationsprocess där självförsörjning är vårt slutliga mål. Vi kan se att samarbete och samverkan är en förutsättning för att lyckas i detta arbete.</i>			
●	Vi ska erbjuda våra uppdragsgivare tjänster av hög kvalitet. (Stadsbyggnadsförvaltningen/Byggnadsnämnden) <i>Tjänstegaranti för bostadsanpassningsbidrag, bygglov, planbesked, kabelutvisning, utsättning av byggnad och nybyggnadskarta.</i>	● Förvaltningen uppnår samtliga uppsatta mål förutom målet om bostadsanpassningsbidrag (se verksamhetsberättelse).		
●	Strategisk planering för ett hållbart samhälle. (Stadsbyggnadsförvaltningen/Byggnadsnämnden) <i>Förvaltningen deltar i strategisk planering som till exempel VA-plan och bostadsförsörjningsprogram. Planering för hållbarhetsfrågor och gestaltningsfrågor.</i>			

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
◆	<p>Medborgare inom äldreomsorgen ska vara delaktiga i sina insatser. (Socialförvaltningen)</p> <p><i>Vi blir allt bättre när det gäller att vi ska se till att samtliga medborgare som tar del av våra insatser även ska kunna känna delaktighet i insatserna som vi ger. Fortfarande återstår dock en del att göra här och utvecklingsarbetet kommer att fortsätta. Bland annat behöver vi se över de rutiner och processer som styr olika delar, som till exempel vad vi menar med ett "teammöte". Vi behöver även färdigställa vårt kvalitetsledningssystem i uppföljningsprogrammet Stratsys.</i></p>	<p>● Andel av brukarna som har en aktuell genomförandeplan som inte är äldre än sex månader, procent.</p> <p>● Andel nöjda brukare ordinärt boende, procent.</p> <p>◆ Andel trygga i särskilt boende, procent.</p> <p>◆ Andel trygga i ordinärt boende, procent.</p> <p>◆ Andel nöjda brukare särskilt boende, procent.</p> <p>● Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde.</p>	<p>50</p> <p>98</p> <p>85</p> <p>86</p> <p>86</p> <p>11</p>	<p>100</p> <p>90</p> <p>90</p> <p>90</p> <p>90</p> <p>15</p>
●	<p>Våra verksamheter ska arbeta enhetligt och långsiktigt inom respektive verksamhetsområde. (Socialförvaltningen)</p> <p>Inom de flesta verksamheterna har man under året arbetat på olika sätt med att utveckla ett enhetligt och långsiktigt arbetssätt. Emellertid har detta försvårats genom främst de chefsbyten som förekommit inom verksamheten omsorg under de senaste åren. Dessa svårigheter är särskilt tydliga inom HSR-verksamheten. En uppstart som omfattar framför allt samtlig baspersonal har skett för att säkerställa läkemedelshandlingen inom verksamheten.</p> <p>Det finns fortfarande ett stort behov av revidering av styrdokument för alla verksamheter och på alla nivåer. Verksamheten omsorg saknar även tillräcklig personell resurs för långsiktig och strategisk verksamhetsutveckling och planering.</p>			
●	<p>Medborgare inom verksamheterna för personer med funktionsnedsättning ska få ökad meningsfullhet utifrån personens egna önskemål. (Socialförvaltningen)</p> <p><i>Inom särskilda omsorgen pågår ett ständigt arbete för att få en meningsfull daglig sysselsättning för de som har funktionsnedsättning. De som i regel står långt från arbetsmarknaden erbjuds att delta i legoverksamhet. Legoverksamheten bedrivs idag som ett projekt i samarbete med LSS och Arbetsmarknadsenheten. Efter tiden i legoverksamheten följer en praktikperiod för att se vad man klarar av och var man passar in. I dessa frågor har man även samarbete med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.</i></p> <p><i>Idag har samtliga nio personer som hör till serviceboendet dagliga aktiviteter utanför boendet. Den verksamhet på AME som har sysselsättning för personer som hör till LSS har fått ytterligare personer som ska beredas sysselsättning inför 2017. Verksamheten växer och behoven ökar. På dagcenter har verksamheten utökats med två brukare.</i></p>	<p>● Andel boende som erbjuds en individuellt anpassad daglig aktivitet utanför bostaden, procent.</p>	<p>67</p>	<p>40</p>

Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
<p>Medborgare som är aktuella inom individ- och familjeomsorgen/arbetsmarknadsenheten ska få möjlighet att klara sig på egen hand. (Socialförvaltningen)</p> <p><i>IFO och AME har fortfarande ett gemensamt uppdrag för att minska försörjningsstödet och vi jobbar vidare med detta tillsammans. AME har en viktig uppgift att se till att arbetsförmågan tas tillvara hos aktuella personer. Samverkan med andra myndigheter är en viktig del i uppdraget. Speciellt när det gäller Arbetsförmedlingen har vi förfinat samverkan med regelbundna träffar där även AME deltar. De inskrivna står allt längre från arbetsmarknaden och vi hamnar i gränslandet mellan arbete och daglig sysselsättning, vilket innebär ett mera arbetsintensivt arbetssätt och ännu tydligare samverkan med IFO och även med LSS.</i></p>	<p>Andelen ej återaktualiserade ungdomar 13–20 år ett år efter avslutad utredning eller insats, procent.</p>	64	80
	<p>Andelen ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21–64 år ett år efter avslutad utredning eller insats, procent.</p>	91	80
	<p>Andelen ej återaktualiserade personer med försörjningsstöd ett år efter avslutad utredning eller insats, procent.</p>	97	80
	<p>Medelvärde inskrivningstid arbetsmarknadsenheten, dagar.</p>	230	210
	<p>Antal inskrivna i arbetsmarknadsenheten, personer.</p>	37	50
	<p>Antal utskrivna som gått till arbete/studier (egen försörjning) genom arbetsmarknadsenheten, personer.</p>	1	3
	<p>Antal utskrivna från arbetsmarknadsenheten, personer.</p>	3	5
<p>Barnen i våra förskolor och skolor vistas i en hälsosam miljö. (Miljökontoret Orsa)</p> <p><i>Barn och unga tillbringar en stor del av dagen på förskola eller skola. Det innebär att den som bedriver en sådan verksamhet ska se till att både inomhusmiljön och maten barnen äter är säkra. Miljökontorets tillsyn/kontroll leder på sikt till att inomhusmiljön och matsäkerheten för barn och ungdomar förbättras.</i></p>	<p>Antal tillsynsbesök, kontroller och informationsinsatser på förskolor och skolor.</p>	109	119
<p>Förvaltningen har förtroende hos verksamhetsutövare, medborgare och kommunens övriga förvaltningar. (Miljökontoret Orsa)</p>	<p>Andel verksamheter som fått en första kontroll inom sex månader från det de startades, procent.</p>	95	100
	<p>Andel e-post som besvarats inom två arbetsdagar, procent.</p>	100	80
	<p>Andel sökande som anmält/ansökt till miljökontoret och som kontoret skickat bekräftelse till inom tio arbetsdagar, procent.</p>	100	100
	<p>Andel verksamhetsutövare som har fått tillsyn/kontroll av miljökontoret som är nöjda (första årets mätning), procent.</p>	95	

	Förvaltningsmål	Mått	Utfall	Mål
●	Förvaltningens resor och inköp görs på ett miljömedvetet sätt. (Miljökontoret Orsa)	●	Kostnaderna för bränsleförbrukning (minskning från föregående år), procent.	36 20
●	Förvaltningen ska aktivt delta i samhällsplaneringen för att åstadkomma en god miljö och hälsa samt en hållbar utveckling. (Miljökontoret Orsa)	●	Kvalitativ uppföljning av målet om att aktivt delta i samhällsplaneringen.	Genomfört.
◆	<p>Alla som går ut grundskolan i Orsa är nöjda med sin insats och har förutsättningar att välja sin framtid. (Barn- och utbildningsförvaltningen)</p> <p><i>Under våren har Orsa kommun klättrat 124 placeringar på SKL:s skolranking. Denna ranking baserades på resultaten i juni 2015.</i></p> <p><i>Meritvärdet för årskurs 9 i juni 2016 gick upp till 218 i förhållande till 2015 då resultatet var 214. Även resultaten på nationella proven har generellt gått upp. Störst lyft har skett i matematik.</i></p> <p><i>Lärarna och rektorerna har i juni analyserat resultaten på både NP och meritvärde.</i></p>			
◆	Andel behöriga elever till gymnasieskolan.			87 90
●	Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen, procent. <i>Kommentar: Vi har tagit ytterligare ett steg mot målet, men är ännu inte framme.</i>			75 100
●	Meritvärde i årskurs 9 totalt, genomsnittligt betygspoäng.			224 215

Organisation

Den 1 augusti 2016 gick det officiella startskottet för Orsa kommuns nya tjänstemannaorganisation. Den här årsberättelsen följer i stort den gamla organisationen, men blir här och var lite ”haltande” på grund av övergångslösningar. Organisationen är i första hand en anpassning till den förändring som gjorts av den politiska organisationen. Syftet är också en effektivare, flexiblere och mindre sårbar organisation.

I den organisationsutredning som gjordes och antogs ingår en rad utredningsuppgifter som måste slutföras innan organisationen fungerar optimalt. Omorganisationen är en av de största som gjorts i kommunen, men inte den sista. Omvärlden förändras i större hastighet än någonsin. Då måste även kommunorganisationen vara byggd för att möta den förändringen.

Politisk organisation (till och med 1/8 2016)

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Valberedning/revision/överförmyndare

KOMMUNSTYRELSE

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kultur- och serviceutskott

Barn- och utbildningsutskott

Socialutskott

Myndighetsnämnd i Mora, Orsa, Älvdalen

Byggnadsnämnd

Miljönämnd med Mora

Gymnasienämnd med Mora

Servicenämnd IT i Mora, Orsa, Älvdalen

Servicenämnd lön i Mora, Orsa, Älvdalen

Tjänstemannaorganisation (till och med 1/8 2016)

Kommunledningskontor

Centralt verksamhetsstöd

Kommunchef

Ekonomi/personal/kansli/info

Näringslivs- och utvecklingskontor

Räddningstjänst

Kulturkontor/bibliotek/bildarkiv

Fritids- och servicekontor/ensamkommande barn

Barn- och utbildningskontor

Förskola, grundskola, yrkeshögskola, musikskola

Socialkontor, individ- och familjeomsorg, hälso-, sjukvård, rehabilitering och arbetsmarknadsenhet

Stadsbyggnadsförvaltning

Gemensam med Mora (även KS-ärenden)

Miljökontor

 Gemensam med Mora

Gymnasium

IS/IT Säte i Mora

Lönekontor Säte i Älvdalen

BOLAG OCH STIFTELSE

Orsabostäder AB

Helägt, liksom

Orsa Lokaler AB

Industri- och affärslokaler.

Stiftelsen Rovdjurscentrum/ Designorg Trä

Med Grönklittsgruppen.

NODAVA AB och Orsa Vatten och Avfall AB

Helägt. Äger va- och renhållningsanläggningarna. Äger Nodava AB tillsammans med Mora och Älvdalens kommuner.

ÖVRIGA BOLAGSINTRESSEN

Oreälvens Kraft AB

Aktieinnehav 35 %.

Grönklittsgruppen AB

Aktieinnehav 6 %.

Politisk organisation

Från och med 1/8 2016

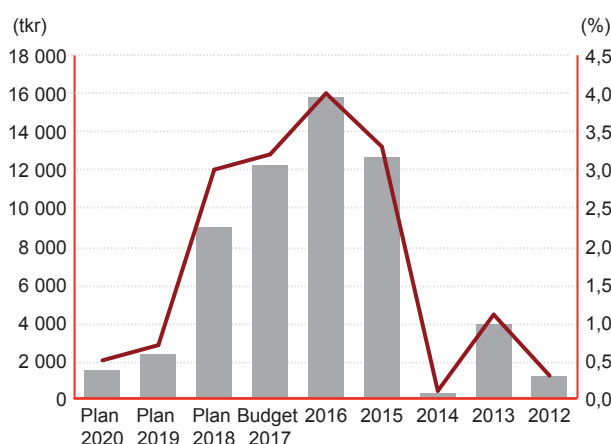
Tjänsteorganisation

Från och med 1/8 2016

Förvaltningsberättelse

Årets resultat

Diagrammet visar årets resultat åren 2012–2016 samt budget och plan 2017–2020 fastställd av fullmäktige i november 2016.

Resultatet uppgick till 15,8 mkr vilket var 13,3 mkr bättre än budgeterat. Bland de verksamheter som bidrog till det stora överskottet fanns ensamkommande barn (EKB) med 6,9 mkr, gymnasiet 3,5 mkr och skog och mark 1,8 mkr. Resultatet förbättrades med 3,1 mkr jämfört med 2015.

Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen ökade med 8,4 mkr (2,3 procent) samtidigt som skatteintäkterna ökade med 10,9 mkr (2,9 procent). Dessutom förbättrades finansnettot med 0,6 mkr.

Efter några år med goda resultat förväntas en fortsatt hög resultatnivå under 2017, varefter den sjunker 2018. Från och med 2019 kommer Orsas resultat att, enligt nuvarande prognoser, befinna sig på en lägre

nivå än vad som tidigare budgeterats. Detta beror dels på att skatteintäkterna ökar i långsammare takt än tidigare, dels på ökade hyreskostnader när ombyggnationen av Lillåhem är klar.

I december 2015 betalade regeringen ut 9,8 mdr i form av ett tillfälligt stöd för flyktingsituationen. Orsa kommun erhöll 15,4 mkr av dessa medel. Enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR) skulle pengarna intäktas senast 2016. Kommunfullmäktige i Orsa beslutade dock att stödet ska fördelas över en treårsperiod. Föreningar, verksamheter och liknande får ansöka om medel hos kommunstyrelsen. Pengarna ska ha koppling till integrationsarbete. Under 2016 förbrukades endast 1,2 mkr av dessa medel.

Om Orsa kommun hade följt RKR:s rekommendation så skulle resultatet för 2016 vara cirka 14,2 mkr högre och uppgå till cirka 30 mkr.

Likviditeten var tidvis ansträngd under 2016. Det berodde främst på de mycket långa handläggningstiderna hos Migrationsverket vad gällde rekviderade bidrag för nyanlända. I slutet av december kom dock en utbetalning om 17 mkr som skulle motsvara cirka 60 procent av Orsas utestående fordringar per september. Migrationsverket har dock inte granskat dessa ansökningar ännu och i bokslutet har vi sammanlagda ansökningar på omkring 35 mkr (varav 17 mkr betalats ut) som ännu inte granskats. Detta innebär förstås en viss osäkerhet i hur stora intäkterna från Migrationsverket faktiskt blir.

Investeringarna i stadsnätet översteg budgeten kraftigt. Kommunen investerade 26 mkr jämfört med budgeterade 10 mkr.

Balanskravsresultat

Årets resultat uppgick till 15,8 mkr. Med hänsyn till reavinster om 0,6 mkr blev resultatet 15,2 mkr efter balanskravsjusteringar. 9,9 mkr reserverades till resultatutjämningsreserv och balanskravsresultatet uppgick till 5,3 mkr. Se vidare under not 8 som hör till resultaträkningen.

Kommunens finansförvaltning

Kommunens finansförvaltning tillförde 385,4 mkr under 2016 (376,7 mkr 2015). Medlen förbrukades enligt tabell nedan.

Uppföljningen följer, liksom verksamhetsberättelserna i övrigt, den organisation som formellt gällde till och med den 31 juli 2016.

Belopp i mkr			Budgetavvikelse		Procent av medlen	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Kommunfullmäktige	2,3	1,8	-0,1	0,4	0,6	0,5
Kommunstyrelsen	36,4	40,8	3,3	1,7	9,4	10,8
Kultur- och serviceutskottet	34,0	27,9	-0,5	4,3	8,8	7,4
Barn- och utbildningsutskottet	152,0	151,9	4,3	0,5	39,6	40,3
Socialutskottet	139,4	136,2	5,3	2,3	36,2	36,2
Miljönämnden	1,6	1,4	0,0	0,1	0,4	0,4
Byggnadsnämnden	3,9	4,1	0,0	0,1	1,0	1,1
Delsumma	369,6	364,1	12,4	9,4	95,9	96,7
Årets resultat	15,8	12,6			4,1	3,3
Summa	385,4	376,7			100,0	100,0

Totalt anslog kommunfullmäktige 382,0 mkr (373,5 mkr 2015) till styrelsen, nämnder och utskott. Utfallet blev att de förbrukade 369,6 mkr; ett överskott om 12,4 mkr jämfört med budget. Även finansförvaltningen hade ett överskott på 0,9 mkr. Totalt sett blev överskottet 13,3 mkr jämfört med budget. Tillsammans med ett budgeterat resultat om 2,5 mkr blev årets resultat 15,8 mkr.

Ovanstående tabell återspeglar inte riktigt den nya organisationen som gäller från och med den 1 augusti. Eftersom bokföringen anpassas till den nya organisationen först i januari 2017 och det skett en del förändringar efter den 1 augusti 2016, så sker uppföljningen utifrån den förra organisationen som gällde fram till den 31 juli 2016. Detta innebär att vissa resultat kan ha tillgodoräknats eller belastat fel nämnd eller utskott.

Budgetavvikelser

Se även nämndernas och utskottens egna kommentarer till 2016 års resultat.

Kommunstyrelsen

Knappt hälften av överskottet avser verksamheterna skog och mark där försäljning av tomter stod för merparten av överskottet. Även verksamheten näringslivs-åtgärder visade ett större överskott. Det berodde delvis på reavinst vid försäljning av byggnaden Designtorg

Trä i Grönklitt. Framst beror det på betydligt lägre personalkostnader än budgeterat på grund av ej återbesatt vakans.

I övrigt visar ett antal verksamheter överskott. Det kompensterade underskottet för i första hand stadsnätet. Detta berodde främst på att fibera nslutningen blev försenad, samtidigt som investeringarna vida översteg budget.

Fritids- och kulturutskottet, utskottet för samhälle

Underskottet återfinns inom kultur- och bibliotek medan fritidssidan gick ungefär jämnt ut.

Barn- och utbildningsutskottet, utskottet för lärande

Överskottet berodde främst på Orsas del i den gemensamma gymnasienämnden. Här blev resultatet betydligt bättre än prognosen.

Socialutskottet, utskottet för omsorg

Utifrån fördelning (eller brist på fördelning av kostnader) redovisade verksamheten EKB ett mycket stort överskott. Även äldreomsorgen visade ett stort överskott, medan individ- och familjeomsorgen redovisade ett stort underskott, främst vad gällde placeringar.

Miljönämnden och byggnadsnämnden

redovisar mindre överskott.

Koncernen

Delar av kommunens verksamhet bedrivs i dotterbolag. Kommunkoncernen består, förutom Orsa kommun, av Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB som är helägda dotterbolag till Orsa kommun. Tidigare ägdes Orsa Lokaler AB av Orsabostäder AB. Men bolaget såldes till kommunen under 2016 till ett pris som motsvarade det bokförda värdet.

Orsa Vatten och Avfall AB äger i sin tur 33 procent i NODAVA AB, där övriga ägare är Älvdalens Vatten och Avfall AB samt Moravatten AB. Orsa kommuns ägarandel i Grönklittsgruppen AB uppgår numera endast till 5,7 procent. Detta bolag konsolideras inte i kommunens sammanställda redovisning.

Läs mer om koncernen på sidorna 46–50.

Koncernbolagen redovisade ett positivt resultat, vilket de gjort de fyra senaste åren. Av den sammanställda redovisningen framgår att koncernresultatet blev 24 mkr eller 8,2 mkr högre än kommunens resultat. Även 2015 var koncernresultatet drygt 8 mkr bättre än kommunens resultat.

Särskilda händelser

Arbetet med omorganisationen som påbörjades 2015 fortsatte. Den 1 augusti var officiellt startdatum för organisationen. Bokföringen anpassades till den nya organisationen efter årsskiftet 2016–2017.

Kommunen förvärvade samtliga aktier till bokfört värde i Orsa Lokaler AB från Orsabostäder AB.

Byggnaden Designtorg Trä i Grönklitt såldes till Grönklittsgruppen AB. Därmed uppstod en mindre realisationsvinst.

Befolkningsutvecklingen

Befolkningen ökade med 111 invånare i åldersgruppen 19–64 år.

2015 års årsredovisning visade att befolkningen minskade med 99 personer under 2014–2015. Under samma period flyttade cirka 130 elever som gick på den numera nedlagda SCoTT-utbildningen. Exklusive dessa elever, tenderar befolkningen att öka de senaste åren. Under 2016 tog befolkningsökningen fart och den 31 december var vi 6 861 invånare i Orsa. Numera har kommunen en nettoinflyttning snarare än en nettouflyttning. Fortfarande avlider dock ungefär dubbelt så många som det föds per år. Så har befolkningsstatistiken sett ut under ett antal år.

Ålder	Antal 2006	Antal 2009	Antal 2012	Antal 2015	Antal 2016
0–6 år	442	445	412	408	398
7–15 år	789	680	630	632	655
16–18 år	338	323	250	241	225
19–64 år	3 947	3 893	3 855	3 662	3 774
65–79 år	1 063	1 120	1 194	1 312	1 315
80 år och äldre	447	473	494	495	494
Invånare totalt	7 026	6 934	6 835	6 750	6 861

Av tabellen framgår att hela ökningen 2016 låg i åldersintervallet 19–64 år. I de åldersgrupper där Orsa erhåller kostnadsutjämningsbidrag från staten var befolkningen i stort sett oförändrad. Kostnadsutjämningsystemet är utformat så att Orsa får mest bidrag för den äldsta befolkningen. Därefter erhålls bidrag för ungdomar i 16–18-årsåldern samt grundskoleåldern och förskoleåldern i fallande ordning. Tyvärr minskade invånarna i de åldrar där kommunen får mest bidrag, samtidigt som befolkningen i riket ökade i samtliga åldersgrupper. Detta innebär att Orsa från och med 2018 kommer att få betydligt mindre kostnadsutjämningsbidrag från staten.

Förhoppningsvis kan vi till viss del kompensera detta med ökade skatteintäkter om de inflyttade i åldern 19–64 år har ett arbete. Men konstruktionen i inkomstutjämningsystemet gör att kommunen sannolikt endast kan räkna med en begränsad kompensation. Minskat antal invånare i åldersgrupper som kostar mycket (därav kostnadsutjämningsbidragen) bör dock innebära att kostnaderna blir lägre än vad som annars skulle vara fallet. Sett över tid så framgår av tabellen ovan att vi haft en vikande befolkning i de yngre åldersgrupperna under en längre tidsperiod. Minskningen stannade dock av under 2016. Det motsatta förhållandet gäller för de äldre invånarna.

Siffrorna avser invånare som är folkbokförda i kommunen. Flyktingar som inte fått uppehållstillstånd ingår inte.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Vid årsskiftet 2016–2017 var 142 personer (141 personer 2015) öppet arbetslösa i Orsa kommun. Det motsvarar 3,0 (3,5) procent av den arbetsföra befolkningen (16–64 år). Av dessa var 27 personer (24 personer 2015) arbetslösa sedan mer än 24 månader. Sökande i program med aktivitetsstöd var vid samma tidpunkt 117 personer (88 personer 2015). Den totala arbetslösheten (inklusive program) uppgick till 5,5 procent (5,7 procent 2015).

Av den registrerade arbetskraften (16–64 år) uppgick, enligt Arbetsförmedlingen, den totala

arbetslösheten till 7,1 procent (7,4 procent 2015). Detta är något mindre än snittet i Dalarna och riket, där motsvarande siffror var 7,2 procent respektive 7,6 procent. I gruppen ungdomar 18–24 år uppgick dock den totala arbetslösheten hos den registrerade arbetskraften till 13,3 procent i Orsa kommun. Det är 1,0 respektive 1,6 procentenheter högre än snittet i Dalarna och riket. Arbetslösheten minskade dessutom procentuellt mer i Dalarna och riket än i Orsa för ungdomar 18–24 år.

Nyckeltal	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Kommunal skattesats	22,89	22,89	22,89	22,89	22,66	22,66	22,66
Skatteintäkter (mkr)	390	379	367	358	347	347	341
Förändring skatteintäkt (%)	3	3	3	3	0	2	2
Invånare	6 861	6 750	6 812	6 849	6 835	6 867	6 922
Verksamhetens nettokostnad (mkr)	377	368	368	355	349	339	334
Förändring verksamhetens nettokostnad (%)	2	0	4	2	3	1	3
Verksamhetens nettokostnad/invånare (kr)	54 896	54 560	54 052	51 873	51 126	49 398	48 314
Finansnetto (mkr)	2	1	1	2	3	0	-1
Årets resultat (mkr)	16	13	0	4	1	7	5
Eget kapital (mkr)	184	168	156	156	152	151	143
Eget kapital/invånare (kr)	26 837	24 943	22 862	22 704	22 186	21 918	20 667
Låneskuld (mkr)	0	0	0	6	29	41	59
Låneskuld/invånare (kr)	0	0	0	847	4 214	5 941	8 538
Investeringar (mkr) (brutto från 2013)	35	18	32	14	16	14	29
Soliditet enligt balansräkning (%)	58	54	52	60	53	53	50
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	6	0	-6	-11	-10	-10	-8
Likvida medel inklusive placeringar (mkr)	50	75	81	93	103	31	38
Kassalikviditet (%)	128	132	131	192	164	121	136
Årsarbetare	543	503	494	493	509	514	575
Personalkostnad (mkr)	271	249	245	235	232	230	246
Andel av verksamhetens kostnader (%)	56	55	54	54	54	54	59

Kommentarer

Den genomsnittliga kommunala skattesatsen i Dalarna låg på 22,69 procent, vilket är 0,20 procentenheter lägre än Orsa kommuns skattesats. Inför 2017 höjde en kommun i Dalarna skatten med 29 öre. Den genomsnittliga skattesatsen blir därefter 22,71 procent.

Även 2016 ökade skatteintäkterna procentuellt mer än verksamhetens nettokostnader. Det gällde även i kronor räknat, där skatteintäkterna ökade med 2,5 mkr mer än verksamhetens nettokostnader.

Finansnettot fördubblades till 2 mkr, vilket främst berodde på överskottsutdelning från Kommuninvest 0,6 mkr. Ett annat skäl var lägre finansiell kostnad för pensionsskulden än tidigare. Under 2017 kommer den finansiella kostnaden för pensionsskulden dock

näst intill fördubblas enligt prognos från KPA. Därefter ökar den kraftigt till 2019 då kostnaden beräknas vara fyra gånger högre än 2016.

Som redan nämnts blev årets resultat på nästan 16 mkr betydligt högre än det budgeterade resultatet på 2,5 mkr. Om kommunen hade följt RKR:s rekommendation om hur flyktingmiljarderna som betalades ut 2015 ska redovisas, så skulle årets resultat uppgå till 30 mkr.

Det egna kapitalet uppgick i bokslutet till 184 mkr. Detta innebar att kapitalet för första gången blev högre än ansvarsförbindelsen för pensionsåtaganden, som Orsa inte får skuldföra.

Sedan några år tillbaka har kommunen inte längre några lån. Däremot har dotterbolagen lån som ökade

fram till 2015. Under 2016 var de dock oförändrade och uppgick till cirka 370 mkr.

Årets investeringar uppgick till 35 mkr varav 26 mkr avsåg investeringar i stadsnätet. Stadsnätet investerade 16 mkr mer än budgeterat medan övriga investeringar understeg budget med 6 mkr.

Soliditeten enligt balansräkningen ökade med 4 procentenheter och för första gången hade Orsa en positiv soliditet på 6 procent, inklusive samtliga pensionsåtaganden. I koncernen ökade soliditeten från 27 procent till 29 procent. Motsvarande siffror i koncernen var 4 respektive 7 procent inklusive samtliga pensionsåtaganden.

Likvida medel minskade, vilket berodde på stora investeringar och lång handläggningstid hos Migrationsverket. Ett annat skäl var att dotterbolagen använde likviditeten på koncernvalutakontot vid investeringar i högre grad än att ta lån. Detta är en medveten strategi eftersom kommunens bank från årsskiftet tar ut en avgift om det finns för mycket pengar på bankkontot. Orsaken till avgiften är lågränteläget som kommer att vara oförändrat tills Riksbanken återigen höjer räntan.

Kassalikviditeten var något lägre än föregående år, men låg fortfarande på en bra nivå.

Antalet årsarbetare ökade kraftigt. Eftersom personal och verksamheter flyttades under året är det inte helt lätt att härleda ökningen. EKB ökade dock med 26 personer, barn- och utbildningsutskottet samt socialutskottet ökade med nio respektive sex personer och miljönämnden ökade med två årsarbetare. Inom kommunstyrelsen (inklusive fritids- och serviceutskottet) minskade dock årsarbetarna med tre personer på grund av att återbesättning av vakanser dröjde.

Den mycket kraftiga ökningen inom EKB berodde på flyktingsituationen under hösten 2015, som fick fullt genomslag för antalet årsarbetare 2016. Ökningen inom barn- och utbildningsutskottet och socialutskottet kan sannolikt härledas till de riktade bidrag kommunen erhåller från staten för att öka bemanningen inom skola och omsorg.

Som en följd av fler årsarbetare ökade även personalkostnaderna kraftigt, vilket visas i tabellen. Ökningen finansierades via riktade statsbidrag och bidrag från Migrationsverket.

Pensionsmedelsförvaltning

Orsa kommun har en pensionsskuld till varje anställd. Från och med 1998 ska den skuld som intjänats tas upp i balansräkningen. Den skuld som intjänats till och med 1997 tas upp som en ansvarsförbindelse under balansräkningen. Kommunfullmäktige beslutade i september 2000 att de pensionsskulder som intjänats från och med 2000 ska betalas ut till var och en av de anställda, i form av en så kallad individuell pension.

Vid årsskiftet uppgick de pensionsförpliktelser som intjänats till och med 1997 till 165,0 (168,5) mkr. De minskade alltså med 3,5 mkr. Enligt en prognos från KPA, kommer ansvarsförbindelsen att minska med ytterligare cirka 6,5 mkr fram till 2020.

Inga pensionsmedel är formellt avsatta till extern förvaltning, men Orsa har en placerad likviditet på cirka 27 mkr. Den kan användas till kommande års ökade likviditetsbelastning som de ökade pensionsutbetalningarna i framtiden innebär.

Enligt en statlig offentlig utredning som förespråkar *en ändamålsenlig kommunal redovisning* föreslås bland annat att kommunerna övergår till fullfonderingsmodell vad gäller redovisning av pensionsförpliktelserna. Denna skulle ge en mer rättvisande och transparent redovisning av förpliktelserna.

I Orsa kommun har detta diskuterats under cirka tio år. Kommunen inser att en ändring av reglerna för redovisning av pensionsförpliktelserna sannolikt kommer att göras. Orsa antog dock att regeländringen skulle komma tidigare, men att den eventuellt kan börja gälla redan inom ett par år. Mycket kortfattat innebär en sådan regeländring att hela pensionsåtagandet kommer att redovisas som en skuld i balansräkningen. Detta betyder att gamla utbetalningar i framtiden kommer att minska skulden istället för, som idag, belasta resultaträkningen som en kostnad. Just nu belastas resultaträkningen både av kostnader för intjänade pensioner och med kostnader för utbetalningar av redan intjänade pensioner. Efter regeländringen blir därför resultatet högre än idag, men likviditetsmässigt blir det ingen skillnad.

Det nya regelverket kommer sannolikt att gälla från och med 2018 eller eventuellt 2019. I kommunens budget för 2017 och plan för 2018–2020 har Orsa dock inte tagit hänsyn till detta.

Investeringar

Orsa kommun investerade under 2016 35,3 mkr brutto. Av dessa avsåg 26,1 mkr investeringar i stadsnätet där kommunen samtidigt erhöll anslutningsavgifter om cirka 3,5 mkr. Investeringarna översteg budgeten med 16 mkr (10 mkr 2015). Orsaken var främst att Orsa under hela 2016, till skillnad från tidigare år, hade personal som jobbade heltid med stadsnätet. Efter utbyggnaden till Skattungbyn (där Telia stängde ner ADSL-nätet hösten 2015) tog utbyggnaden fart i mer tätbefolkade områden. En starkt bidragande orsak var Telias och IP-Only:s marknadsföring. De försökte etablera sig med bredbandsutbyggnad i Orsa. När de sedan drog sig ur utbyggnaden, ökade anmälningarna till Orsa stadsnät dramatiskt.

Totalt sett passerade bruttoinvesteringar i bredband 60 mkr och det bokförda värdet uppgick vid årsskiftet till cirka 50 mkr. Till och med 2016 har vi likviditetsmässigt erhållit knappt 9 mkr i EU-bidrag och anslutningsavgifter för dessa investeringar.

Borgensåtaganden

Kommunens totala borgensåtaganden uppgick vid årsskiftet till 390 mkr, vilket innebar en minskning med 1 mkr sedan 2015. Av borgensåtagandena avsåg 85,0 mkr Orsa Vatten och Avfall AB, 108,6 mkr Orsabostäder AB och 176,5 mkr Orsa Lokaler AB. Dessa åtaganden var oförändrade sedan 2015.

Inga borgensåtaganden infriades under året.

Övrigt

Orsa kommun äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB. Aktierna är bokförda till 18 tkr. Under flera år hade kommunen en nettoavkastning på 2–3 mkr per år. Sedan 2012 har dock avkastningen varit låg och under senare år negativ. År 2016 blev nettokostnaden 87 tkr och orsaken var främst låga elpriser. Fortum som äger övriga 65 procent av aktierna träffade kommunen vid ett par tillfällen för att diskutera kostnader och strategi vad gäller de miljökrav som ställts på bolaget. Kraven gäller bland annat återställande av fiskvägar. Även om det är för tidigt att uttala sig om de ekonomiska konsekvenserna, så är det sannolikt att detta innebär betydande investeringar i bolaget samt att elproduktionen kommer att minska något. Detta betyder i sin tur att om inte elpriset ökar från nuvarande nivå, så kommer nettokostnaden för kommunen att öka i framtiden.

Uppföljning av ekonomiska mål

Kommunfullmäktige beslutade om ekonomiska mål för 2016 och framåt den 27 april 2015.

För 2016 gäller att:

- *Årets resultat ska uppgå till 2 500 000 kr.*

Kommentar: Årets resultat blev betydligt högre. Samtidigt skulle följande utgångspunkter vara vägledande för 2016 och framåt.

- *Årets resultat ska minst vara på en nivå som säkerställer att kommunens eget kapital värdesäkras med hänsyn till inflationen (KPI).*

Kommentar: Målet uppfylldes då årets resultat 15,8 mkr ligger långt över inflationen.

- *Kommunen har en god likviditet och denna ska i första hand användas till att möta kommande höga pensionsutbetalningar.*

Kommentar: Målet uppfylldes trots att likviditeten tidvis var ansträngd, främst på grund av lång handläggningstid hos Migrationsverket. Efter att de i december betalade ut 17 mkr av ansökt bidrag – trots att ansökningarna inte hann granskas av dem – så ser det dock bättre ut.

- *Kommunens investeringar ska finansieras av egna medel, inte genom upplåning.*

Kommentar: Målet uppfylldes.

- *Vad gäller framtida pensionsåtaganden sker återföring med det belopp som motsvarar skillnaden i pensionskostnader enligt senaste prognosen från KPA. Återföringen görs då budgeten fastställs och enligt den prognos som senast beställs i samband med årsbokslutet.*

Kommentar: Detta behövdes inte göras. Dessutom blev den senare prognosen bättre än den som låg som grund när budgeten fastställdes. Detta mål är inte längre aktuellt eftersom en återföring av öronmärkta medel inte längre får påverka balanskravsresultatet.

- *Kommunens soliditet (inklusive samtliga pensionsåtaganden) ska varje år förbättras och senast 2018 vara positiv.*

Kommentar: Målet uppfylldes då soliditeten var positiv redan 2016.

Den 21 november beslutade fullmäktige om nya ekonomiska riktlinjer för god ekonomisk hushållning från och med 2017. Där framgår bland annat att resultatet för varje femårsperiod (inklusive innevarande år) ska uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna.

Av riktlinjerna framgår vidare att den del av resultatet som överstiger 1 procent av skatteintäkterna ska avsättas till en resultatutjämningsreserv med ett maximalt tak för reserven om 15 mkr. År 2015 avsattes 5,0 mkr och med 2016 års resultatnivå avsätts ytterligare 10,0 mkr till resultatutjämningsreserven, som därmed redan är fylld.

Kommunernas framtida ekonomi

Gällande budgetförutsättningarna 2016–2020 skriver Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att svensk ekonomi fortsätter att växa i snabb takt även 2017. Men från och med 2018 blir den ekonomiska utvecklingen svagare. Utvecklingen innebär också att ett betydande glapp riskerar uppstå mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt växande behov av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsutvecklingen för med sig.

Detta är ungefär samma budskap som SKL lämnade för ett år sedan, 2015. SKL skriver vidare att för att intäkter och kostnader ska gå ihop krävs ett skatteuttag på två kronor per invånare för kommunsektorn till och med 2020. I verkligheten kommer anpassningen ske genom en kombination av skattehöjningar, effektiviseringar, omprioriteringar, höjda statsbidrag och försämrat ekonomiskt resultat.

Hur ser det då ut för Orsa kommun?

Den verklighet som beskrivs ovan gäller till stor del även Orsa. Kommunen hade dock en stor inflyttning under 2016 som i grunden är positiv och medför ökade skatteintäkter. Dock kommer kostnadsutjämningsbidraget att minska med cirka 7 mkr under 2018. Bidraget beräknas utifrån Orsas demografi med ett års eftersläpning. Den 1 januari 2017 minskade invånarantalet i de åldersgrupper där Orsa erhåller kostnadsutjämningsbidrag, samtidigt som befolkningen i riket ökade i dessa åldersgrupper.

Minskningen skedde trots att befolkningen totalt sett ökade med 111 personer.

Skulle den låga andel invånare i ovanstående åldersgrupper hålla i sig även framöver, jämfört med riket i övrigt, så kommer kostnadsutjämningsbidraget att fortsätta vara lågt. Nettoinflyttningen de två första månaderna 2017 var dock betydligt högre än genomsnittet. Därför hoppas Orsa att bidragen kommer att öka igen från och med 2019.

Framtida resultat kommer också att belastas av ökade hyreskostnader, bland annat på grund av den planerade ombyggnationen av Lillåhem.

Även om Orsa haft goda resultat under de senaste två åren och ligger på ett högt budgeterat resultat för 2017, så behövs fortsatt sparsamhet och effektiviseringar för att klara de ekonomiska mål som fullmäktige beslutat.

Personalredovisning

Arbetskraft

Tillsvidareanställda

Antalet tillsvidareanställda i Orsa kommun var 475 (476 personer 2015).

Implementeringen av den nya organisationen inleddes och började att ta form. En del vakanser tillsattes dock inte. Det berodde dels på att vissa kompetenser var svåra att hitta, dels på att kommunen avvaktade med organisationsöversynen.

Under de senaste åren har rekryteringen av medarbetare på boendet för ensamkommande barn stått för den stora volymökningen. Men 2016 kom knappt några nya ensamkommande barn, vilket innebar att kommunen inte behövde rekrytera fler medarbetare. Migrationsverket meddelade dessutom att under 2017 kommer ersättningsarna att sänkas. Kommunen är därför försiktig i sin rekrytering av nya medarbetare.

Total arbetskraft – tillsvidareanställda och visstidsanställda

Antalet tillsvidareanställda var visserligen oförändrat. Men den totala arbetskraften ökade med 40 årsarbetare och blev totalt 543. Den relativt stora rekryteringen av personal till boendet för ensamkommande barn i slutet av 2015 bidrog till ökat antal årsarbetare under 2016. Även fler visstidsanställningar, till exempel konsulter i avvaktan på tillsättning samt projektanställda påverkade statistiken.

Utbetalda pensioner inklusive löneskatt för de som gick i pension uppgick till 9 mkr. Utbetalningarna avsåg ålderspension, intjänad pensionsrätt per den 31 december 1997, sjukpension och efterlevandepension.

Kommunens pensionskostnader för anställda bokfördes till cirka 19,2 mkr. År 2015 var kostnaden 20,6 mkr. På sikt kommer kommunens

pensionskostnader att öka kraftigt. År 2006 uppgick pensionskostnaderna till 13,4 mkr. Enligt prognos för 2020 beräknas kostnaden uppgå till 24 mkr inklusive löneskatt. Skillnaden är 10,6 mkr, vilket motsvarar en genomsnittlig årlig ökning med 0,8 mkr.

Medelålder

Medelåldern för tillsvidareanställda i Orsa kommun är oförändrad sedan ett par år tillbaka, 50 år för män och 51 år för kvinnor.

Könsfördelning

Andelen män som är anställda inom kommunen minskade något till 19,4 procent, jämfört med 19,8 procent 2015.

Lön och personalkostnader

Löneskillnader mellan kvinnor och män ökade med 2,3 procentenheter. Skillnaden blev 6,6 procent, jämfört med 4,3 procent 2015.

Personalkostnaden inklusive förtroendevaldas arvoden utgör den största delen av kommunens kostnader. År 2016 uppgick de till 56 procent av verksamhetens kostnader eller 271 mkr (249 mkr 2015). Av dessa utgjorde 194 mkr lön (177 mkr 2015).

Avgångar – pension, egen begäran

60 tillsvidareanställda personer slutade. Det innebar en viss ökning jämfört med 2015 då siffran var 55 personer. Andelen som slutade på egen begäran låg kvar på samma nivå som 2015 (40 personer). Flest har slutat i kommunens största förvaltning, socialförvaltningen. Inom den organisationen slutade flest på egen begäran (22). Mer än hälften av dessa arbetade tidigare inom Individ- och familjeomsorgen samt boende för ensamkommande barn.

18 personer valde att gå i pension under 2016.

Arbetsmiljö och hälsa

Ohälsotal

Ohälsotalet är ett nyckeltal som beskriver andelen sjukskriven tid av disponibel arbetstid.

Ohälsotalet var 5,9 procent och minskade något jämfört med 2015 (6,2 procent). Det var fortfarande höga siffror men innebar ändå en positiv utveckling. Kommunen har dock en bit kvar till 5,5 procent som var 2013 års ohälsotal. För att nå dit behövs långsiktigt arbete med mer stöd och utbildning i rehabilitering och arbetsmiljö för Orsas chefer.

Även andelen långtidssjukskrivna minskade med 4,3 procentenheter. Det var sannolikt ett resultat av både avgångar och rehabiliteringsarbete.

Skade- och tillbudsrapportering

Åtta arbetsskador och fem tillbud rapporterades. Det är en minskning jämfört med 2015, då tre arbetsskador och 24 tillbud anmäldes. Men förmodligen döljs minskningen av ett mörkertal. Genom att utbilda och påminna chefer samt skyddsombud om det viktiga, systematiska arbetsmiljöarbetet kan kommunen komma tillrätta med mörkertalet för skade- och tillbudsrapporteringen. Hot och våld är, som för 2015, de största anledningarna till skador och tillbud. Anmälningarna behöver granskas närmare för att särskilda insatser ska kunna göras.

Sammanfattning

Framför allt var minskningen av ohälsotalet glädjande – ohälsotalet är det lägsta i Dalarna – och förhoppningsvis fortsätter denna trend under de nästkommande åren. Kommunen fortsätter att jobba med rehabilitering så att de sjukskrivna medarbetarna kan komma tillbaka till arbetet. Orsa undersöker även möjligheten att minska det höga antalet korta sjuktillfällen.

Jämställdheten i Orsa fick ett litet bakslag då löneskillnaderna mellan män och kvinnor återigen ökade något, samtidigt som andelen män minskade. Att få fler män att söka sig till kommunala yrken är helt klart en kommande utmaning.

Kommunen kommer med största sannolikhet att se en fortsatt ökad rörlighet där både pensionsavgångar och uppsägning på egen begäran ingår. För att klara personalförsörjningen måste Orsa attrahera nya, utveckla och behålla ”gamla” medarbetare. Detta behöver kommunen verka för på allvar genom samarbete med hela organisationen. På så sätt stärks Orsa som arbetsgivare.

Volymer

Antal tillsvidareanställda per förvaltning

Förvaltning	2016	2015	2014
Näringslivskontoret	3	4	5
Kommunledningskontoret	17	16	17
Kulturförvaltningen	7	10	9
Fritids- och servicekontoret	32	57	46
Barn- och utbildningsförvaltningen	143	146	150
Socialförvaltningen	235	211	206
Arbetsmarknadsenheten	14	11	9
Miljökontoret	21	19	18
Räddningstjänsten	3	2	3
Summa	475	476	463

Den stora skillnaden mellan 2015 och 2016 angående fritids- och servicekontorets antal anställda beror på en organisatorisk flytt. Medarbetarna på EKB förflyttades till socialförvaltningen tidigt våren 2016.

Antal årsarbetare, både tillsvidare- och visstidsanställda (Totalt arbetade timmar/1700)

Årsarbetare	2016	2015	2014
	543	503	494

Medelålder

Anställningsform	2016		2015		2014	
	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män
Tillsvidareanställning	51	50	51	50	51	50
Annan tidsbegränsad anställning	41	28	45	41	45	47
Allmän visstidsanställning	34	34	39	35	38	36
Vikariat	35	30	41	34	40	35

Jämställdhet

Procentuell fördelning mellan antal tillsvidareanställda män och kvinnor

År	Kvinnor	Män
2016	80,6	19,4
2015	80,2	19,8
2014	80,8	19,2

Medellön 2016

Siffrorna inom parentes anger förändringen i procent från 2015

Anställningsform	Kvinnor	Män
Tillsvidareanställning	27 814 (4,3)	29 777 (6,8)
Visstidsanställning	25 227 (15,2)	25 250 (17,7)
Vikariat	24 513 (13)	23 308 (8,6)

Att ökningen är stor för vikarier och visstidsanställda beror på att en del av dessa varit chefstjänster.

Arbetsmiljö och hälsa

Ohälsotal

Andel sjuktid i procent av total tillgänglig arbetstid

Kön	2016	2015	2014
Kvinnor	6,4	6,9	6,8
Män	3,7	4,1	3,9
Totalt	5,9	6,2	6,2

Varav långtidssjukfrånvaro, 60 dagar eller mer, i procent

	2016	2015	2014
	41,70	46	57

Ohälsotal, fördelat på ålder, i procent

Ålder	2016	2015	2014
0–29	4,5	2,0	2,5
30–49	5,9	6,3	6,9
50–99	6,0	7,0	6,3

Skade- och tillbudsrapportering

Arbetsplats	Skada	Tillbud	Orsak							
			Fall	Hot och våld	Stick	Lyft	Kläm	Halk	Övrigt	
Barn och utbildning	7	3		7					1	2
Soc/AME	1	1			1					1
EKB/ Evakueringsboende		1		1						
Summa	8	5		8	1				1	3

Personalrörlighet

Avgångsorsaker

Orsak	Kommunstyrelsens verksamheter	Socialutskottet	Barn- och utbildningsutskottet	Miljönämnden	Totalt 2016 (2015)
Pension	8	4	6		18 (15)
Egen begäran	4	22	13	1	40 (40)
Arbetsbrist					0 (4)
Annan orsak	1	2			3 (0)
Totalt	13	28	19	1	61 (55)

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Kommunfullmäktige har 31 ledamöter som utses i allmänna val. Fullmäktiges mandatperiod är fyra år. Mandatfördelningen i Orsas kommunfullmäktige är 12 (Centerpartiet), 8 (Socialdemokraterna), 5 (Sverigedemokraterna), 2 (Vänsterpartiet), 1 (Liberalerna), 1 (Moderaterna), 1 (Miljöpartiet) och 1 (Kristdemokraterna). Majoriteten utgörs av C, L, M, MP och KD.

Ordförande: Rosanna Thyrén (C)

1:e vice ordförande: Åke Falk (C)

2:e vice ordförande: Anders Rosell (S)

Detta har hänt

Kommunfullmäktige hade fem sammanträden under verksamhetsåret. Fullmäktige behandlade och beslutade 121 ärenden. Bland annat antogs ny va-policy och va-plan (vatten och avlopp). Andra beslut var avskaffandet av elevavgifter till musikskolan, ombyggnation av det särskilda boendet Lillåhem och att använda det tidigare biblioteket till förskola. Ett annat beslut handlade om bildandet av ett nytt bolag för turistbyrå- och destinationsutveckling: utveckling i Dalarna Holding AB som är ett läns-gemensamt, kommunalt bolag. Fullmäktige behandlade också motioner om bland annat trygghetslarm, kollektivtrafik, solenergi och tillgänglighet i simbassäng. Ytterligare åtta motioner inkom, men slutbehandlades inte. Färdigbehandlade medborgarförslag handlade om Orsamål inom äldreomsorgen, flytt av statyn av korpral Gifting och utemiljön på Orsaskolan. De två sistnämnda bifölls i sin helhet medan den förstnämnda bifölls till viss del. Förslaget tillgodosågs genom andra åtgärder. Ytterligare fyra medborgarförslag inkom, men har ännu inte slutbehandlats.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Kostnaderna för kommunfullmäktige visade en avvikelse om -150 tkr jämfört med budget. Under-skottet belastade verksamheten för gode män och förvaltare.

Framtiden

Från och med hösten 2016 inleder kommunfullmäktige sina sammanträden med information från nämnder och utskott. Syftet är ett informations-utbyte mellan olika instanser och en ökad kunskap bland ledamöterna om kommunens olika verksamhetsområden. Fullmäktige kommer att fortsätta med dessa informationstillfällen under våren 2017. Demokratiberedningen, där alla partier som representeras i fullmäktige deltar, fortsätter att utveckla demokratiprocessen med fokus på ungdomars delaktighet.

Ekonomisk översikt

Kommunfullmäktige

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2016			2015	2014
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunfullmäktige	402	405	3	396	332
Kommunalt partistöd	336	336	0	336	336
Valnämnd	1	5	4	8	189
Överförmyndare	485	409	-76	438	395
God man och förvaltare	430	350	-80	-27	166
Summa	1 655	1 505	-150	1 150	1 419
Budgetavvikelse				305	153

Revisionen

Revisorernas roll och ansvar är fastställda i kommunallagens nionde kapitel, det av fullmäktige fastställda revisionsreglementet samt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Ordförande: Elsmari Laggar-Bärjegård

Vice ordförande: Susanne Andersson

Mats Wahlström

Kåre Olsson

Sten Hansson Van Nes

Detta har hänt

Den kommunala verksamhetens mål, inriktning och omfattning fastställs årligen av fullmäktige i budgeten. Revisionens huvudsakliga uppgift och roll är att granska och bedöma om nämnderna, kommunstyrelsen och de enskilda ledamöterna i dessa organ på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt bedriver sina verksamheter i enlighet med den fastställda budgeten. Revisionen granskar också de gemensamma nämnderna tillsammans med revisorerna i Mora och Älvdalens kommuner.

Nämndernas, styrelsens och de kommunala företagens verksamheter följdes och revisionen sammanträdde bland annat med fullmäktiges presidium, förvaltningschefer samt tjänstemän inom olika områden. Följande granskningar gjordes: miljönämndens myndighetsutövning, kontanthantering, registrering av handlingar samt en förstudie om beredskap för flyktingmottagande. Dessa granskningar utgjorde underlag för revisionens uttalanden i revisionsberättelsen.

Genom de av fullmäktige utsedda lekmanarevisorerna granskades verksamheten i kommunens bolag samt utförlarbolaget NODAVA AB som ägs gemensamt av Orsa, Mora och Älvdalens kommuner.

I samband med avlämnandet av revisionsberättelsen görs en mer detaljerad redogörelse för granskningsverksamheten 2016.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Revisionens budget för verksamhetsåret var 660 tkr. Kostnaderna uppgick till 655 tkr. Avvikelsen mot budget uppgick till 5 tkr.

Framtiden

Revisionen följer förändringar under 2017 och hur dessa kommer att påverka kommunen. Med de utmaningar Orsa står inför, både verksamhetsmässigt och ekonomiskt, behövs politiska beslut om vilken verksamhet kommunen ska bedriva i framtiden.

Revisionens fokus inför 2017 blir att fortsätta granska hur styrelse, nämnder och bolag arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling. Genom bland annat dialog och revisionsgranskningar kommer revisionen att följa kommunens arbete med att säkerställa en tillfredsställande intern kontroll, koncernnytta och en verksamhet och ekonomi i balans.

Ekonomisk översikt

Revision

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2016			2015	2014
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Revision	655	660	5	598	541
Summa	655	660	5	598	541
Budgetavvikelse				62	119

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Under kommunstyrelsen låg (första halvåret av 2016) centralt administrativt stöd, kulturutskottet, fritids- och serviceutskottet samt räddningstjänsten. Verksamheten omorganiserades så att kulturutskottet och fritids- och serviceutskottet slogs samman till kultur- och serviceutskottet. Kommunstyrelsen ansvarar också för de kommunövergripande målen. Barn- och utbildningsutskottet samt socialutskottet ligger också direkt under kommunstyrelsen, men särredovisas. Från och med den 1 augusti gäller den nya organisationen, vilket innebär att verksamheterna under kommunstyrelsen numera består av utskottet för strategi (tidigare kommunstyrelsens arbetsutskott), utskottet för samhälle, utskottet för lärande och utskottet för omsorg. Årets verksamhetsberättelse följer den gamla organisationen, framför allt eftersom kontoplanen inte ändrades förrän efter årsskiftet 2017.

Kommunstyrelsen

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Håkan Yngström (C)

2:e vice ordförande: Marie Olsson (S)

Kultur- och serviceutskottet

Ordförande: Mikael Thalín (C)

Vice ordförande: Hans Sternbro (S)

Detta har hänt

Den 26 januari 2016 fattades beslut om att införa en ny organisation i Orsa kommun. Kommunen består nu av en förvaltning och delas in i fyra verksamhetsområden: omsorg, lärande, samhälle samt service och utveckling. Den nya organisationen infördes den 1 augusti 2016.

Som ett led i anpassningen till den nya organisationen avvecklades under våren tjänster som kulturchef, näringslivschef, chef fritid och service och chef för reception, vaktmästeri och televäxel. Tjänsteinnehavarna erbjöds andra anställningar inom kommunen.

Rekrytering av chefer till nya positioner gjordes under hela 2016. En samhällschef började den 1 augusti, chefen för service och utveckling började den 1 december och ny personalchef börjar den 16 januari 2017. Chef för gemensamt stöd och medborgarservice på service och utveckling rekryterades internt och tjänsten tillsattes i augusti. Socialchefen avslutade sin tjänst i november på grund av pension. Rekrytering av omsorgschef (före detta socialchef) pågår.

Året präglades av omställning, dels i samband med ny organisation och dels vad gäller chefsavveckling och chefsrekrytering. Personalomsättningen ökade, främst inom omsorg och lärande. Ändå lyckades Orsa med att anställa behöriga lärare, sjuksköterskor och socialsekreterare. All förändring innebar att det blev ett oroligt år. Avsaknaden av personalchef under delar av våren och hela hösten påverkade arbetet med samverkan. Fackförbundet Kommunal sade upp samverkansavtalet och lönerevisionen försenades. Några av de fackliga organisationerna begärde en arbetsmiljöutredning för att granska ledarskapet i kommunledningen. 19 chefer och medarbetare direkt underställda kommunchefen samt både nya chefer och chefer som slutat svarade på en enkät och blev intervjuade. Resultat och förslag till åtgärder välkomnas av kommunledningen som är angelägen om att förbättra arbetsmiljön och utveckla verksamheten i Orsa kommun.

Fritids- och kulturutskottet, från och med den 1 augusti utskottet för samhälle

Inom samhälle finns ett rekryteringsbehov av nyckelpositioner och chef för kultur och fritid. Rekrytering för dessa tjänster inleddes under hösten. Omställning av resurser på chefs- och nyckelpositioner och införande av ny organisation innebar att alla uppdrag inte kunde genomföras som planerat. Under året arbetade kommunledningen bland annat med BID-projektet. BID står för Businessarea in development (handelsområde under utveckling) och är en metod för utveckling av kommersiella områden, där samtliga som berörs av området ska vara engagerade. Andra projekt var Inlandsbanan, exploatering av Styversbacken, översiktsplan, va-plan, digitaliseringsprojekt, översyn av det administrativa stödet och en förstudie för att bilda ett kontaktcenter. En annan förstudie genomfördes för att undersöka möjligheten till pendeltåg mellan Mora och Orsa. En va-plan togs fram för hela kommunen. Detta arbete fortsätter under 2017 och framåt. Arbetet med en översiktsplan för Orsa kommun har pågått sedan 2015 och försenats på grund av personalomsättning på stadsbyggnadskontoret. Översiktsplanen beräknas bli klar under 2017.

Näringslivskontoret

Näringslivskontoret förde löpande dialog med det lokala näringslivet. Arbetet omfattade bland annat företagsbesök och månatliga företagarkostar tillsammans med den lokala företagarföreningen. Näringslivskontoret samarbetar med andra Dalakommuner och länsaktörer som exempelvis Länsstyrelsen i Dalarna, Region Dalarna och Almi Företagspartner AB. Syftet är att ge service till det lokala näringslivet. Näringslivskontoret ansvarar för att på lokal nivå koordinera turistsamarbetet med hjälp av destinationsbolaget Siljan Turism AB. Kontoret hanterade även ovan nämnda BID-projekt.

Kulturkontoret

Den stora utmaningen under året var att anpassa sig till den nya förvaltningstillhörigheten där bland annat chefskapet förändrades. Personalen upplevde en ökad arbetsbelastning efter att kulturchefen slutat och personalstyrkan krympt. Det fanns en oro inför framtiden.

Samarbetsprojektet *Ovansiljans bibliotek* gick in på sitt andra år. En låntagundersökning visade att låntagarna i stort sett var nöjda med det nya samarbetet. Bibliotekssystemet hade dock en hel del inkörningsproblem att lösa.

En annan utmaning var att fortsätta utveckla arbetet kring integration, både vad gäller verksamhetens anpassning och utbud av media. Samarbeten kring aktiviteter riktade mot barn och unga utvecklades och fördjupades, framför allt vad gäller sommarlovsprogram och filmfestival.

Integration

På Orsa integration arbetar två personer med flyktmottagande och en person driver projektet *Flyktguide/Språkvän*. Samverkan sker regionalt, främst med övriga kommuner i länet och lokalt med övriga förvaltningar inom kommunen – arbetsmarknadsenheten, vuxenskolan och grundskolan. Viktiga externa samverkansparter är, förutom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen: Orsa församling, Rädda Barnen och Svenska Missionskyrkan samt året-runt-anläggningar för tillfälligt boende för asylsökande.

Den 1 mars 2016 trädde bosättningslagen i kraft, vilket gav staten rätten att anvisa boenden. Syftet är att Sveriges alla kommuner ska ta ansvar för landets flyktmottagande. Anvisningarna sker idag via Arbetsförmedlingen och från årsskiftet 2017–2018 tar Migrationsverket över ansvaret. Projekt *Flyktguide/Språkvän* samverkar bland annat med Orsa församling, Missionskyrkan och *Ett Orsa för alla*. Behovet av språkvän förändrades i samband med att cirka 350 asylsökande personer flyttade till kommunen. Matchningen sker idag till stor del med insatser från personal på Orsa integration och Orsa församling.

Räddningstjänsten

Året inleddes med en brand i Skattungbyn där en person omkom. Under sommaren omkom även en person i en trafikolycka vid Emådalen. Totalt sett ökade antalet larm något jämfört med 2015, då en stor del av ökningen bestod av onödiga, automatiska brandlarm. Skogsbränder som normalt sett är väldigt kostnadsdrivande uteblev helt under året. Räddningstjänsten fokuserade på att förbättra övningsverksamheten. En ny räddningsbil används för sjukvårdslarm samt som framskjuten enhet vid trafikolyckor och brand i byggnad.

Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor genomfördes elva gånger. Ungefär 600 personer utbildades i förebyggande brandskydd samt hjärt-lungräddning. Syftet var att stärka den enskildes förmåga att hantera olyckor.

En plan för extraordinär händelse antogs av fullmäktige. Arbetet genomfördes i nära samverkan med Mora och Älvdalens kommuner. Under 2016 antog Orsa kommun ett handlingsprogram för skydd mot olyckor 2015–2018.

Framtiden

Kommunstyrelsen fastställde mål för alla fyra verksamheterna inför 2017. Syftet är att målen ska vara tydliga, mätbara och fokuserade på kritiska områden som behöver utvecklas. Målen ska bli kända i hela kommunen och olika aktiviteter för att nå målen kommer att påbörjas.

Målen för samhälle är att förbättra möjligheterna för näringslivet att utvecklas, minska arbetslösheten för nyanlända och unga samt öka tryggheten för unga. Målen för service och utveckling är att öka servicen till medborgarna och internt i kommunen, att utveckla medarbetarskapet, minska sjukskrivningarna och att göra bättre ekonomiska prognoser.

Ambitionen är att budgetarbetet eller verksamhetsplaneringen ska inkludera ekonomi och mål. Målen ska beskriva vad som ska åstadkommas i verksamheten. Budgeten beskriver hur pengarna ska fördelas på de olika verksamheterna.

En ny ledningsgrupp bildades med verksamhetscheferna, personalchef, ekonomichef och kommunikationsansvarig. En ledningsgruppsutveckling

ska genomföras under 2017. Det är viktigt att kommunledningen tar ett helhetsansvar och arbetar tillsammans för att nå målen och utveckla verksamheterna i hela kommunen.

Ett chefsutvecklingsprogram ska tas fram för cheferna i kommunen. Uppdragen, som finns beskrivna i rapporten för den nya organisationen, ska tidsättas och ansvariga ska utses.

En översyn pågår inom räddningstjänsten i sex kommuner i norra Dalarna: Leksand, Mora, Orsa, Älvdalen, Vansbro och Malung-Sälen. Syftet är att hitta former för ett samarbete och skapa en gemensam räddningstjänst. Översynen ska vara klar under våren 2017.

På sikt ser räddningstjänsten problem med att kunna rekrytera deltidbrandmän. Det är svårt att kombinera huvudsysselsättningen med familjelivet och samtidigt ha beredskap som brandman. Ett nytt centralt avtal som träder i kraft i maj 2017 har redan kritiserats hårt av många brandmän i landet. Exakt vilken konsekvens det kan få i Orsa går inte att säga i nuläget. Det kan dock bli nödvändigt med ett lokalt avtal för att behålla personal.

Brandstationen saknar idag omklädningsrum för kvinnor. Detta behöver åtgärdas inom de närmaste åren för att behålla personal och samtidigt ha möjlighet att nyrekrytera.

Under 2017 kommer Orsa kommun att besluta om en tillväxtstrategi som ska visa hur verksamhetsmålen för näringslivsarbetet ska uppnås. Den nya organisationen skapar förutsättningar för ännu mer integrerat samarbete med övriga funktioner inom verksamhetsområdet samhälle.

Inom kultur skyltades centrumnära kulturarvmiljöer och liknande utflyktsmål för mer information om områdena. Kulturen kommer också att jobba nära samhällsverksamheten med ytterligare utveckling av centrum, av Orsas varumärke samt kultur för barn och unga. Ett mål är att samarbeta för en kulturpedagogisk plan för Orsa kommun samt kultur för förskolebarn. Planen ska synkroniseras med en mer övergripande kulturplan.

Samarbetet med Mora och Älvdalen kring *Ovansiljans bibliotek* fortsätter.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Centrala stödfunktioner

Centrala stödfunktioner visade ett underskott, vilket bland annat berodde på att lönen för samhällschefen belastade kommunkansliet i avvaktan på omorganisationen. Budgeten för IS/IT överskreds på grund av större investeringskostnader än planerat, samt att anslutningen av abonnenter till stadsnätet fördröjdes något.

Dessutom överskreds anslaget till föreningsbidrag då större åtaganden än budgeterat uppstod vid tecknande av föreningsavtal. Detta komparerades till en del av ett överskott på personalkontorets vakanser.

Näringslivskontoret

Redovisningen för 2016 visade totalt ett överskott för näringslivskontorets verksamhet, vilket var en bieffekt av kommunens omorganisationsprocess. Näringslivskontoret var underbemannat och avvaktade först en ny ledning, därefter en rekrytering av nya medarbetare.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten nådde en budget i balans med ett överskott på cirka 144 tkr. Det berodde delvis på att det inte inträffade en enda skogsbrand, något som annars är väldigt kostnadsdrivande. Verksamheten var försiktig med köp av tjänster eftersom samarbetet med gemensam räddningschef fortfarande var relativt nytt.

Kultur

Budgeten övertrassades, bland annat på grund av överbemanning. Detta åtgärdades under hösten, men komparerade inte underskottet fullt ut.

Fritid och service, numera samhälle

Det ekonomiska resultatet visade ett överskott som i stort förklarades av personalbrist. Därför genomfördes inte de inplanerade projekten i önskvärd omfattning. Antalet inbrott i kommunens lokaler ökade under året, vilket innebar högre kostnad för åtgärder av skadegörelsen.

Personalredovisning

Verksamheterna hade generellt stor rörlighet på personalsidan. Omorganisationen gjorde att många fick nya arbetsuppgifter. Flera chefstjänster var vakanta i olika långa perioder.

Ekonomisk översikt

Kommunstyrelsens övriga verksamheter

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2016			2015	2014
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Politisk verksamhet	5 409	5 093	-316	5 519	4 456
<i>varav medel till KS förfogande</i>	2 565	1 999	-566	2 253	1 633
Näringslivsåtgärder	1 944	3 242	1 298	3 066	2 620
Turism	2 040	1 976	-64	1 998	2 232
Folkhälsa	7	0	-7	114	47
Räddningstjänst	5 481	5 625	144	5 713	5 195
Arbetsmarknadsåtgärder	37	38	1	50	73
Affärsverksamhet	-900	929	1 829	864	-97
Kollektivtrafik	3 715	4 730	1 015	3 923	5 024
Centrala stödfunktioner	18 065	17 472	-593	19 035	19 697
<i>varav kommunstyrelsen</i>	164	240	76	235	143
<i>varav kommunledning</i>	1 640	1 937	297	1 605	1 626
<i>varav kommunkansli</i>	5 634	4 560	-1 074	4 111	6 243
<i>varav ekonomikontor</i>	4 046	4 295	249	3 953	4 000
<i>varav personalkontor</i>	2 241	2 880	639	2 426	2 536
<i>varav lönekontor</i>	1 445	1 425	-20	1 492	1 373
<i>varav IT-enhet</i>	2 894	2 134	-761	5 213	3 776
Föreningsbidrag	607	560	-47	515	547
Summa	36 404	39 664	3 260	40 796	39 796
Budgetavvikelse				1 651	-769

Ekonomisk översikt

Kultur- och serviceutskott

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	Utfall	2016		2015	2014
		Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Bidrag studieorganisationer	300	300	0	300	300
Administration kulturverksamhet	1 385	1 411	26	1 501	1 815
Allmän kulturverksamhet	258	128	-130	197	164
Bildarkiv	9		-9	2	12
Kultur för seniorer	161	100	-61	44	122
Kultur i skolan	100	130	30	70	127
Administration bibliotek	4 049	3 748	-302	3 880	3 464
Vuxenmedia	277	270	-8	279	329
Barnmedia	169	171	2	164	171
Skolbibliotek	70	70	0	57	70
Delsumma	6 778	6 327	-451	6 493	6 573
Budgetavvikelse				-110	-419
Fritids- och servicekontor	2 210	2 565	355	1 726	1 763
Gator och vägar	9 061	8 527	-533	8 211	7 531
Parker och lekplatser	1 518	1 823	305	1 569	1 668
Fritid	7 582	8 026	443	8 096	7 957
Turism	206	161	-45	180	160
Flygplats	16	45	29	-35	69
Ungdomens hus	2 420	2 247	-173	2 065	2 163
Fastighetsförvaltning	1 113	1 006	-107	610	363
Vatten och avlopp	612	610	-2	612	612
Kostenhet	2 495	2 211	-284	2 609	2 153
Integrationsenhet	0		0	-4 254	-61
Delsumma	27 234	27 220	-14	21 390	24 377
Budgetavvikelse				4 427	12
Summa totalt	34 012	33 547	-465	27 883	30 949
Budgetavvikelse				4 317	-407

Barn- och utbildningsutskottet

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott ansvarar för förskolor, pedagogisk omsorg, skolbarnomsorg, grundskola och musikskola. Efter omorganisationen benämns verksamheten lärande.

Ordförande: Jan Lovén (C)

Vice ordförande: Anders Rosell (S)

Detta har hänt

Barn- och utbildningsförvaltningen inkluderar förskola, fritidshem och skola årskurs F–9. Resultaten höjdes under året och låg i paritet eller något över de nationella genomsnitten, både vad gällde betyg och resultat på nationella prov. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gör varje år en ranking av Sveriges 290 kommuner. Här lyfte Orsa från plats 124 (2015) till plats 51 år 2016. En av orsakerna till att Orsa ökade i resultat berodde på hög kompetens i det kompensatoriska uppdraget. Det innebär att medarbetarna inom skolan kompenserar för elevernas socioekonomiska skillnader som påverkar deras studieresultat. Kommunens förmåga i det kompensatoriska uppdraget mäts av Skolverket i undersökningen Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser (SALSA).

En annan framgångsfaktor är att andelen legitimerade förskollärare och lärare var hög och att stabiliteten bland personalen blev god. Inom förskolan låg andelen anställda, legitimerade förskollärare på cirka 70 procent. Inom skolan låg andelen legitimerade lärare över 90 procent.

Den största utmaningen, både personellt och resursmässigt, var mottagandet av asylsökande barn i skola och förskola. Elevantalet i skolan ökade med cirka 10 procent. Ökningen hanterades genom att en förberedelseklass startades. Den nationella bristen

på utbildade lärare inom svenska som andraspråk märktes också i Orsa. Förberedelseklassen kunde dock startas inom två månader.

Verksamheten fick extra anslag på 500 tkr av kommunstyrelsen för större möjlighet att öka antalet invandrare och nyanlända till musikskolan. Med hjälp av musik kan språkinläring för nyanlända utvecklas inom skolornas arbete.

Den viktigaste investering en arbetsgivare kan göra är i medarbetarnas kompetens. Under 2016 gjordes därför stora investeringar i kompetensutveckling. Under läsåren 2016–2018 genomför kommunen en stor satsning på Skolverkets Läslyftet. F–6-lärarna genomför Läslyftet 2016–2017 och 7–9-lärarna genomför kursen under läsåret 2017–2018. Läslyftet läggs parallellt med en uppföljning av kurserna i lågaffektivt bemötande. De genomfördes under 2015 och början av 2016. 7–9-lärarna får kontinuerlig utbildning och handledning under läsåret 2016–2017 och F–6-lärarna kommer att få samma handledning under läsåret 2017–2018.

I augusti påbörjade förskollärarna en 7,5 poängs högskolekurs om kvalitetsarbete i förskolan. Kursen avslutas i maj 2017. Både förskollärare och lärare deltog i utbildning och inspirationsdagar i Tällberg.

Utöver den längre kompetensutvecklingen erbjöds flera kortkurser, bland annat i läsinläring för de yngsta.

Investeringar

En klassuppsättning surfplattor till respektive F–6-skola köptes in. Det var den ekonomiskt största investeringen under 2016.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Lärande resulterade i ett överskott på cirka 4,3 mkr. Gymnasieskolans överskott blev 3,6 mkr. Anledningen till att gymnasiet fick ett överskott var att nästan alla elever från Orsaskolan blev behöriga till gymnasiet och därför inte behövde gå fyra år på gymnasiet. Ett annat skäl var att Orsas elever i större utsträckning valde Mora gymnasium framför andra alternativ. Mora gymnasium tog med andra ord marknadsandelar.

Förskolan gick med cirka 1,5 mkr i underskott. Detta berodde på att antalet barn ökade. Därför beslutade barn- och ungdomsutskottet (BUU) att öppna en tredje avdelning (med tre anställda) på förskolan Berget under 2016. Antalet barn på fristående förskolan Grinden ökade.

Stora ekonomiska resurser lades på att ge de nyanlända eleverna en god start på skolgången i Sverige. Detta kompenserades med cirka 2,5–3 mkr från staten. Under 2017 kommer samma behov och kostnader att finnas, men utan de statliga bidragen.

Framtiden

För barn- och utbildningsförvaltningen gäller det att hålla i den positiva trend som förskolan och skolan visar. Under 2016 påbörjades tre olika utvecklingslinjer: kvalitetsarbete, lågaffektivt bemötande och formativ bedömning (synbart lärande). År 2017 kommer att bli en konsolideringsperiod där det gäller att fortsätta och befästa den utveckling som påbörjades 2016.

För förskolans del tillkommer nya lokaler, då gamla biblioteket kommer att byggas om för att flytta Lillåns förskola från nuvarande lokaler.

Ekonomiskt kommer nästa år att innehålla många utmaningar, eftersom de behov som fanns 2016 och som då kompenserades från statligt håll finns kvar även 2017 – dock utan den statliga, ekonomiska ersättningen.

Från statens kulturråd beviljades anslag för att utveckla en ny inriktning: digital musikproduktion, som startas vårterminen 2017.

Personalredovisning

Bergetskolan fick en ny rektor från och med augusti.

Ekonomisk översikt

Barn- och utbildningsutskottet

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	Utfall	2016		2015	2014
		Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Barn- och utbildningsnämnd	294	480	186	308	391
Administration	6 161	6 158	-3	4 676	3 617
Musikskola	3 710	3 580	-131	3 429	3 289
Förskola	28 371	26 827	-1 544	27 023	26 252
Grundskola/fritids	75 151	75 731	580	72 877	69 981
Grundsärskola	1 889	2 005	116	2 172	2 397
Gymnasieskola	36 283	39 875	3 592	39 176	39 946
Vuxenutbildning	92		-92	-54	1
SCoTT	0	0	0	1 818	101
Ej fördelade medel	200	1 700	1 500	421	532
Summa utbildningsverksamhet	152 152	156 356	4 204	151 846	146 507
Tillfälligt stöd flykting	-125		125		
Projekt			0		
Summa totalt	152 027	156 356	4 329	151 846	146 507
Budgetavvikelse				538	-112

Socialutskottet

Socialutskottet ansvarar för att ge stöd och hjälp till enskilda individer som på grund av fysiska, psykiska och/eller sociala orsaker har behov av detta. Efter omorganisationen heter verksamheten omsorg.

Ordförande: Håkan Yngström (C)

Vice ordförande: Gunilla Elings Friberg (S)

Detta har hänt

Arbetsbelastningen på ledningsnivå och inom flera av omsorgens verksamheter var hög 2016. Under hösten slutade omsorgschef och tillförordnad omsorgschef tillsattes. Rekrytering av omsorgschef pågår. Belastningen var hög vid hem för barn och unga, HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn. Omfattande förändringar gjordes, utifrån en kartläggning som visade att inga nya aviseringar var aktuella samt regeringens avisering om minskade ersättningsnivåer. Förändringen innebar att boenden stängdes, verksamheter minskades och samtliga visstidsanställda sades upp. Individ- och familjeomsorgen (IFO) hade en mycket hög arbetsbelastning i alla typer av ärenden. En oroande ökning av missbruk iaktogs mot slutet av 2016. Bristen på socialsekreterare medförde att bemanningskonsulter anlätades. Ett nytt arbetssätt togs fram i samverkan med arbetsmarknadsenheten som har hand om sysselsättning och öppen missbruksvård.

Orsa kommun återinförde habiliteringsersättningen för brukare med beslut i form av daglig sysselsättning, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Inom hälso- och sjukvård och rehabiliteringsverksamheten (HSR) fanns en allvarlig brist i sjuksköterskebemanningen. Orsa kommun hade därmed svårt att klara sitt ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen. Omsorgsutskottet äskade om utökade resurser. Hemtjänstverksamheten fungerade bra, även personalmässigt. Verksamheten vid Orsagården präglades av omställningen till demensboende, tillförsel av korttidsavdelningen och anhörigstödet, inklusive äldreombud.

Framtiden

En stor utmaning är att behålla, utveckla och nyrekrytera medarbetare, inte minst på grund av pensionsavgångar. Det gäller i hög grad även specialistfunktioner som sjuksköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast och socionom. En väl fungerande verksamhet kräver dessutom tillgång till chefer med rätt kompetens. Dessa blir allt svårare att rekrytera.

De rutiner och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet behöver tydliggöras på alla nivåer. Styrdokument behöver revideras och göras kända i verksamheterna. Verksamheterna måste beskriva, lägga fast och utse ansvariga medarbetare vad gäller de viktigaste verksamhetsprocesserna. Kvalitetsledningssystemet i verktyget *Stratsys* ska färdigställas och strukturen i målprocessen fastställas. Samtliga medarbetare ska ha möjlighet att vara delaktiga i verksamhets- och målprocessen.

Nya arbetssätt kommer att tas i bruk under 2017. Detta kommer sannolikt att påverka kvaliteten positivt och även ge större möjligheter att klara budgetbalans.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Verksamheten omsorg visade ett positivt ekonomiskt resultat. Det beror bland annat på vakanta tjänster och ett stort överskott i verksamheten HVB för ensamkommande.

För äldreomsorgen redovisades ett totalt positivt ekonomiskt resultat. Inom hemtjänsten fanns minskad efterfrågan under våren, och under hösten mer normal efterfrågan. Inom det särskilda boendet fanns lediga platser, vilket minskade kostnaderna.

En cheftjänst var vakant under hösten, vilket också bidrog till överskottet.

Ett problem och en utmaning inom IFO är det stora underskottet, cirka 7,5 mkr. Det berodde på de externa placeringar för vård och behandling som verksamheten tvingades göra för barn, ungdomar och vuxna. Ett stort behov av ekonomiskt bistånd medförde även här ett stort budgetunderskott. På grund av hög arbetsbelastning och svårigheter att rekrytera socionomer inom IFO, tvingades verksamheten att anlita dyra bemanningskonsulter med budgetunderskott som konsekvens.

Inom LSS-verksamheten fanns ett underskott som berodde på nya ärenden och utökade beslut om insatser.

Inom HSR-verksamheten fanns ett underskott vad gäller hjälpmedel. Kostnaderna var fortsatt höga. En analys under 2017 ska klarlägga orsaker och möjliga åtgärder.

Personalredovisning

Två biträdande enhetschefer började inom verksamheten omsorg. De är direkt underställda omsorgschef och ska stödja enhetscheferna inom LSS och äldreomsorgen.

I en ny organisation för IFO inrättades nya funktioner utifrån befintlig personalbudget: förste socialsekreterare, mottagningssekreterare och ekonomiassistent. Rekrytering till en tjänst som alkohol- och drogterapeut är idag genomförd.

Ekonomisk översikt

Socialutskottet

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2016			2015	2014
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Socialnämnd	396	365	-31	390	339
Administration	12 815	13 878	1 063	12 410	12 980
Färdtjänst	1 431	1 485	54	1 464	1 205
HSR	11 115	10 647	-468	10 665	11 564
Äldreomsorg	64 707	68 686	3 979	65 122	65 585
Psykiatri	2 228	2 533	306	2 328	2 307
Särskild omsorg/LSS	21 536	20 716	-820	18 413	15 676
Individ- och familjeomsorg	7 564	6 541	-1 023	4 444	4 698
Insatser vuxna	2 999	2 185	-814	2 017	2 649
Insatser barn och ungdom	9 488	5 151	-4 337	5 774	3 535
Ekonomiskt bistånd	7 523	6 680	-843	7 994	8 206
Familjerätt/familjerådgivning	1 197	705	-492	992	531
Arbetsmarknadsåtgärder	4 772	5 118	345	4 013	3 744
Flyktingmottagning	-7 210	-250	6 960	268	
Ej fördelade medel	0	275	275	0	0
Summa verksamhet	140 561	144 715	4 154	136 292	133 018
Projekt	-1 158		1 158	-85	-13
Summa totalt	139 403	144 715	5 312	136 207	133 005
Budgetavvikelse				2 343	289

Miljönämnden

Miljönämnden är gemensam för Mora och Orsa kommuner och är tillsyns- och kontrollmyndighet för miljöbalken, livsmedelslagen, tobakslagen och till viss del smittskyddslagen. Miljökontoret har ansvaret för att lagarna efterlevs. Kontoret har även ansvaret för naturvården i kommunen. Organisationen är oförändrad, men verksamheten är nära knuten till verksamheten samhälle.

Ordförande: Christina Bröms (C), Mora

Vice ordförande: Åke Falk (C), Orsa

Detta har hänt

Verksamheten inom livsmedel och hälsoskydd gick mycket bra under 2016. I princip all planerad kontroll och tillsyn genomfördes. På grund av personalbrist kunde inte all planerad miljötillsyn genomföras som planerat. De inriktningar och projekt som verksamheten fokuserade på var bland annat listeria i charkprodukter, dricksvatten och mögelgifter inom livsmedelskontrollen. Inom hälsoskyddet låg fokus på äldreboenden, strandbad, hygien, städning och kosmetiska produkter för barn. Miljötillsynen inriktades på bland annat egenkontroll, PCB, miljögifter, energi, spill- och dagvattenhantering, förorenade områden och vattenskyddsområden.

Inom naturvården arbetade verksamheten med biologisk återställning av flottade älvar och bildning av nya reservat. Vad gäller förvaltning av reservaten genomfördes den som planerat, med bland annat underhåll av vandringsleder. Inom kalkningsverksamheten installerades ett nytt övervakningssystem som fungerade bra. Verksamheten i övrigt genomfördes som planerat.

Verksamheten inom energi- och klimatrådgivningen i Mora och Orsa genomfördes som planerat.

Miljökontoret fortsatte att ge information och rådgivning till verksamhetsutövare och medborgare. En broschyr om verksamheten togs fram och arbetet med hemsida och Facebooksida fortsatte. Resultatet från en enkät blev mycket positivt för miljökontoret. Hela 95 procent av de som svarade var nöjda med verksamhetens arbete.

Framtiden

Miljökontoret är en kommunal myndighet där arbetet styrs av lagar och förordningar som hela tiden förändras. Därför finns en stor utmaning i att vara uppdaterad kring all lagstiftning samt att se till att inspektörerna får möjlighet till kompetensutveckling.

Regelförändringar inom energi- och klimatrådgivningen innebär mindre bidrag än tidigare. Från och med 2017 samverkar Mora och Orsa med Älvdalen.

En tillsynsplan för enskilda avlopp i Mora ska tas fram. Även en plan för Orsa kommun ska arbetas fram. Under 2017 och tio år framåt sker tillsyn på enskilda avlopp, vilket innebär ett mångårigt behov av mer personalresurser.

Statliga verk och EU ställer allt högre krav på miljönämnden som tillsyns- och kontrollmyndighet. Det innebär god planering och ett bra system för uppföljning och utvärdering av verksamheten. De statliga verken och EU ska få årliga återrapporteringar.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Totalt sett redovisade Mora Orsa miljönämnd ett resultat på cirka -270 tkr. Resultatet bröts ned per kommun. Resultatet för Orsa blev 36 tkr och för Mora -307 tkr. Det positiva resultatet för Orsas del beror på lägre personalkostnader inom kalkningsverksamheten samt lägre arvoden för nämnden och att miljöpriset inte delades ut.

Personalredovisning

Flera medarbetare var antingen tjänstlediga, föräldralediga eller långtidssjukskrivna. Vikarier anställdes, men miljötillsynen blev ändå inte fullt bemannad.

Ekonomisk översikt

Miljönämnd

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	Utfall	2016 Budget	Avvikelse	2015 Utfall	2014 Utfall
Miljönämnd	53	76	23	72	67
Energirådgivning	0	10	10	22	42
Administration miljö och hälsa	900	879	-21	806	765
Livsmedel	119	110	-9	37	2
Miljötillsyn	207	202	-4	143	152
Kalkning	96	125	30	129	131
Naturvård	220	228	7	236	235
Summa	1 594	1 630	36	1 443	1 394
Budgetavvikelse				116	111

Byggnadsnämnden och stadsbyggnadsförvaltningen Mora Orsa

Byggnadsnämnden är kommunens organ för tillsyn över byggverksamheten i kommunen och ansvarar för den fysiska planeringen på uppdrag av kommunstyrelsen.

Ordförande: Bo Lindblad (C)

Vice ordförande: Lennart Rosell (S)

Detta har hänt

Kartenheten använde mycket resurser till inmätning och utvisning av stadsnätsutbyggnaden under verksamhetsåret. Utbyggnaden i Grönklitt genererade uppdatering av baskarta, nybyggnadskartor och utsättningar. Enheten uppfyllde sina mål, men den fortsatta utbyggnaden av stadsnätet gav mindre resurser till att uppdatera kommunens baskarta i önskad omfattning. Utvecklingen av den nationella vägdatan (NVDB) påverkades av omorganisation på service och fritid samt av vakanter. Förstärkningarna på personalsidan gav positivt resultat och handläggningstiderna för byggnadsärenden kortades. Plansidan påverkades återigen av rekryteringsbehov. Planarbetet bestod av att färdigställa ett samrådsförslag till översiktsplan samt upphäva detaljplaner i Grönklitt. Därmed förbereddes bygglovsgivning och byggnation av nytt hotell.

Kostnader för bostadsanpassning ökade samtidigt som antalet ärenden minskade från 54 (2015) till 32.

Framtiden

Fortsatt utbyggnad av stadsnätet tar mycket resurser från kart- och mäthenheten. Byggenheten har fortfarande en hög balans med äldre ärenden som behöver betas av. Tid och resurser behöver avsättas för inskolning och kompetensutveckling av nya medarbetare på alla enheter. En viktig uppgift blir att administrera samrådsprocessen för ny översiktsplan.

Kommentar till ekonomisk redovisning

Förvaltningen visar ett överskott på 31 tkr. Bostadsanpassningen betalade ut mer än budgeterat och hade därför ett underskott på 130 tkr. Ärendena var något färre, men mer kostsamma. Bygglovenheten visade ett överskott på bygglovavgifterna. Planenhetens underskott berodde på lägre intäkter för externa planarbeten än budgeterat. Byggnadsnämndens underskott berodde till största del på inköp av läsplattor, iPads, för digitala sammanträden via eMeetings.

Personalredovisning

Personal återrekryterades till enheterna bygg, bostadsanpassning, plan samt kart och mät. Bygglovenheten utökades med en ny byggnadsinspektör.

Ekonomisk översikt

Byggnadsnämnden

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	Utfall	2016		2015	2014
		Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Byggnadsnämnd	205	116	-89	122	96
Stadsbyggnad administration	1 248	1 072	-176	1 165	1 070
Bygglov	211	742	531	449	427
Planer	343	18	-325	262	423
Översiktsplan	342	400	58	659	172
Karta, mät och GIS	798	960	162	899	921
Bostadsanpassning	760	629	-131	634	267
Summa	3 906	3 937	31	4 190	3 376
Budgetavvikelse				66	713

Sammanställd redovisning

Sammanställd redovisning omfattar Orsa kommun, Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB inklusive kommunens andel av NODAVA AB. Dessa bolag ägs till 100 procent av kommunen. Sammanställd redovisning ska visa kommunens totala åtagande samt ge en grund för analyser och ökade möjligheter till styrning av kommunens verksamhet, oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsas anläggningar för vatten, avlopp och avfall. Driften av dessa sköts i det gemensamma bolaget NODAVA AB. NODAVA ägs gemensamt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuners respektive ägarbolag för va-anläggningar. Merparten av kommunens lokaler är överförda till Orsa Lokaler AB.

I den sammanställda redovisningen ingår inte Oreälvens Kraft AB. Oreälvens Kraft AB ägs till 35 procent av kommunen och 65 procent av Fortum Kraft AB. Bolagets struktur är att Orsa kommun står för 35 procent av bolagets kostnader och får 35 procent av producerad kraft. Kraften säljer kommunen i sin tur till Fortum. Kostnaden och intäkten konteras i kommunens redovisning under finansförvaltningen.

Stiftelsen Rovdjurscentrum Grönklitt och Designtorg Trä bildades under 2007. Kommunen är stiftare

tillsammans med Grönklittsgruppen AB. Stiftelsens uppgift är att ansvara för drift och innehåll i byggnaden Rovdjurscentrum och Designtorg Trä. Stiftelsen konsolideras inte. Byggnaden Designtorg Trä såldes under 2016 till Grönklittsgruppen AB.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att det egna kapital som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Interna kostnader, intäkter och interna skuld- och fordringsposter har eliminerats.

Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen är kommunens redovisningsprinciper vägledande.

Årets resultat blev 23 951 tkr (20 645 tkr 2015). I den sammanställda redovisningen ingår Orsa kommun, Orsabostäder AB, Orsa Lokaler AB samt Orsa Vatten och Avfall AB inklusive kommunens andel av NODAVA AB.

(tkr)	Ägd andel	Intern försäljning	Borgens-avgifter	Borgen
Orsa kommun		1 795		
Orsabostäder AB	100 %	4 237	326	108 600
Orsa Lokaler AB	100 %	35 961	530	176 500
Orsa Vatten och Avfall AB	100 %	5 985	255	85 000
NODAVA AB	Ägs till 33 % av Orsa Vatten och Avfall AB	4 079	0	0

Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB

Orsabostäder AB

Året som gått

Bolaget förvärvade fastigheten Köpmannen 12 i centrala Orsa med 22 lägenheter och sju lokaler där tre är vakanta. Planer finns att göra +65-boende i någon av fastigheterna utifrån efterfrågan. Detta arbete påbörjades under året.

Bolaget sade upp boinflytandeavtalet från hyresgästföreningen och sköter nu boinflytandet i egen regi. Årets hyresförhandling hänsköts till hyresmarknadskommittén då parterna inte kom överens.

Utöver normalt underhållsarbete och skötsel byttes värmekulvertar på Storgärdet ut. Fasader på Storgärdet Berget målades och bolaget bytte till LED-belysning i fastighetsbestånden för att minska energiförbrukningen.

Styrdokumentet sågs över för att vara aktuella och fullständiga.

Kommentar till ekonomi

Hyresintäkterna ökade med 4 653 tkr jämfört med 2015. Av årets ökning hänförs 2 400 tkr till nya fastigheter och cirka 450 tkr till hyreshöjning. Reserverande intäkter, 800 tkr, berodde på ökad uthyrning i befintligt fastighetsbestånd.

Resultatet efter finansiella poster ökade med 76 tkr. Räntenettet försämrades med 289 tkr och avskrivningarna ökade med 1 397 tkr varav 1 100 tkr hänfördes till nya fastigheter. För att möta den ökade efterfrågan på lägenheter, renoverades avställda lägenheter. Därmed ökade de kostnadsförda reparationerna med cirka 800 tkr.

Under året investerade bolaget 25 736 tkr i fastigheter, varav cirka 10 000 tkr bestod av aktiverade reparationer. Aktierna i Orsa Lokaler AB såldes till kommunen för 4 448 tkr.

Kassaflödet under 2016 var -9 775 tkr, vilket minskade behållningen på koncernvalutakontot med 9 431 tkr. De räntebärande fordringarna minskade med 344 tkr.

Framtiden

Långsiktiga underhållsplaner ska formuleras för varje fastighet så att bolaget får kontroll på underhållet.

Bolaget ska utveckla samarbetet med hyresgästföreningen för ett bra samtalsklimat i kommande förhandlingar och boinflytande.

Bolaget ska hitta ekonomiskt hållbara strategier för nyproduktion och renovering av bostäder.

Nyckeltal, Orsabostäder AB

	2016	2015
Hyresintäkter (tkr)	47 379	42 726
Resultat efter finansnetto (tkr)	6 927	6 851
Balansomslutning (tkr)	183 910	177 870
Soliditet (%)	31,4	29,5
Kassalikviditet (%)	33,9	100,2
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	57 789	52 391

Resultaträkning för Orsabostäder AB inklusive intern handel (tkr)

(tkr)	2016	2015
Verksamhetens intäkter	48 567	43 791
Verksamhetens kostnader	-32 362	-29 349
Avskrivningar	-6 067	-4 669
Verksamhetens nettokostnader	10 138	9 773
Finansiella intäkter	24	26
Finansiella kostnader	-3 235	-2 948
Resultat efter finansnetto	6 927	6 851
Bokslutsdispositioner	343	0
Skatt	-1 604	-1 550
Årets resultat	5 666	5 301

Orsa Lokaler AB

Året som gått

Bolaget fick några fler hyresgäster i fastigheten Orsa träcentrum. Cirka 35 procent av lokalytan är fortfarande vakant.

Förslag på ombyggnationen av Lillåhems äldreboende presenterades för beslut av kommunfullmäktige.

På Bergetskolan gjordes omfattande underhållsarbeten kring ventilationen. På Orsa lärcentrum omdränerades en stor del av grunden. I övrigt var året normalt vad gäller fastighetsunderhåll och skötsel.

Styrdokumenterna sågs över för att vara aktuella och fullständiga.

Kommentar till ekonomi

Hysesintäkterna ökade med 670 tkr jämfört med 2015. Ett skäl var att den före detta bibliotekslokalen stod tom under stora delar av 2015. Ett annat skäl var att 300 tkr av hyran för Gamla brandstationen bestod av internhyra under 2015 och därmed inte ingick i hyresintäkterna. Fastigheterna som ingår i kommunala beslut redovisade ett resultat på -702 tkr, vilket var 722 tkr bättre än 2015.

Resultat efter finansiella poster ökade med 541 tkr. Räntenettet förbättrades med 740 tkr och avskrivningarna ökade med 425 tkr.

Bolaget investerade i fastigheter för 6 852 tkr, varav 5 175 tkr bestod av aktiverade reparationer.

Kassaflödet var 3 744 tkr, vilket ökade behållningen på koncernvalutakontot till 11 376 tkr.

Framtiden

Kommunfullmäktige beslutade om ombyggnation av Lillåhems äldreboende, vilket planeras att genomföras under 2018–2019.

Badanläggningen i Orsaskolans sporthall håller på att bli uttjänt. Bolaget måste därför hitta en strategi för att hantera frågan.

Långsiktiga underhållsplaner ska formuleras för varje fastighet.

Bolaget måste utforma bra samarbetsytor med kommunens olika förvaltningar för att hitta synergier och god effektivitet i arbetet.

Nyckeltal, Orsa Lokaler AB

	2016	2015
Hyresintäkter (tkr)	36 100	35 430
Resultat efter finansnetto (tkr)	2 966	2 425
Balansomslutning (tkr)	199 337	196 691
Soliditet (%)	6,0	4,9
Kassalikviditet (%)	135,6	103,2
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	11 959	9 646

Resultaträkning för Orsa Lokaler AB inklusive intern handel

(tkr)	2016	2015
Verksamhetens intäkter	39 181	39 149
Verksamhetens kostnader	-28 842	-26 468
Avskrivningar	-3 849	-5 992
Verksamhetens nettokostnader	6 490	6 689
Finansiella intäkter	0	0
Finansiella kostnader	-3 524	-4 264
Resultat efter finansnetto	2 966	2 425
Bokslutsdispositioner	-197	0
Skatt	-610	-227
Årets resultat	2 159	2 198

Orsa Vatten och Avfall AB & NODAVA AB

Orsa Vatten och Avfall AB äger och förvaltar Orsa kommuns vatten- och avloppsanläggningar samt avfallsanläggningar. Bolaget ägs till 100 procent av Orsa kommun. Norra Dalarnas Vatten och Avfall AB (NODAVA AB) ägs gemensamt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Genom ett uppdrags- och samarbetsavtal med de tre kommunerna sköter bolaget va- och avfallsverksamheten i kommunerna.

Orsa Vatten och Avfall AB

Ordförande: Jimmy Olsson (C)
Vice ordförande: Karin Bohlin (S)

NODAVA AB

Ordförande: Gunnar Barke, Älvdalen
Vice ordförande: Joakim Holback, Mora

Året som gått

Va-taxan höjdes inför 2016 med 9 procent.

Personal från Nodava AB var engagerade i Orsas va-planarbete. Kommunfullmäktige beslutade i september att anta förslaget till Orsas va-plan för perioden 2017–2020.

En organisationsöversyn i Nodava AB startades under hösten. En total genomlysning av bolagets organisation genomfördes. Beslut om organisationsförändringar fattas våren 2017.

Bolaget färdigställde ett antal investeringsprojekt. Bland dessa kan nämnas vattenförsörjning Grönklitt 3,5 mkr och Born va-utbyte 3,0 mkr.

Bolaget arbetade även med flera investeringsprojekt. Bland de största kan nämnas Leran va-utbyte som upparbetade 4,6 mkr och Knapptågvägen va-utbyte som upparbetade 2,2 mkr till och med 2016.

Inom bolaget pågår en vägvalsutredning där konsulter undersöker hur va-anläggningen i Orsa ska se ut i framtiden. Bland annat diskuteras om Orsa ska koppla samman ledningsnätet med Mora eller om Orsa ska fortsätta på egen hand. En annan aktuell fråga är hur utbyggnaden av vatten och avlopp i Grönklitt ska hanteras.

Orsa Vatten och Avfall AB tecknade avtal med en ny entreprenör för insamling av hushållsavfall. Det är Allmiljö AB som startar sin verksamhet den 1 april 2017. Bolaget inledde en upphandling av ny slamentreprenör. Beslut fattas under våren 2017.

Styrelsen i Orsa Vatten och Avfall AB beslutade att föreslå kommunfullmäktige att antaga en ny taxa för anläggningsavgifter. Den nya taxan föreslås gälla från och med den 1 juli 2017.

Kommentar till ekonomi

Orsa Vatten och Avfall AB redovisade ett överskott på 641 tkr före bokslutsdispositioner. Bolaget har även en obeskattad reserv på 4 mkr.

Framtiden

Bolaget har stora utmaningar inför genomförandet av den nyligen antagna va-planen samt att välja hur bolaget ska agera i den så kallade vägvalsutredningen.

Nyckeltal Orsa Vatten och Avfall AB

	2016	2015
Omsättning (tkr)	27 380	26 161
Resultat efter finansnetto (tkr)	641	618
Balansomslutning (tkr)	112 547	107 015
Soliditet (%)	9,4	9,4
Kassalikviditet (%)	0,5	41,3
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	10 578	10 040

**Resultaträkning för Orsa Vatten och Avfall AB
inklusive intern handel**

(tkr)	2016	2015
Verksamhetens intäkter	27 423	26 221
Verksamhetens kostnader	-22 779	-21 119
Avskrivningar	-3 178	-3 046
Verksamhetens nettokostnader	1 466	2 056
Finansiella intäkter	6	8
Finansiella kostnader	-831	-1 446
Resultat efter finansnetto	641	618
Bokslutsdispositioner	-472	-782
Skatt	0	0
Årets resultat	169	-164

Nyckeltal NODAVA AB

	2016	2015
Omsättning (tkr)	57 421	51 833
Resultat efter finansnetto (tkr)	0	-14
Balansomslutning (tkr)	14 383	12 151
Soliditet (%)	10,0	11,9
Kassalikviditet (%)	105,0	104,0
Eget kapital inklusive del av obeskattade reserver (tkr)	1 437	1 444

**Resultaträkning för NODAVA AB
inklusive intern handel**

(tkr)	2016	2015
Verksamhetens intäkter	57 421	51 833
Verksamhetens kostnader	-57 198	-51 682
Avskrivningar	-224	-168
Verksamhetens nettokostnader	-1	-17
Finansiella intäkter	3	3
Finansiella kostnader	-2	-1
Resultat efter finansnetto	0	-15
Bokslutsdispositioner	10	20
Skatt	-9	-4
Årets resultat	1	1

Driftredovisning 2016, Orsa kommun

(tkr)	2016						2015 Utfall Netto
	Utfall Intäkter	Utfall Kostnader	Budget Intäkter	Budget Kostnader	Avvikelse Netto	Utfall Netto	
Revision	0	-655	0	-660	5	-655	-598
Kommunfullmäktige	1 994	-3 649	578	-2 083	-150	-1 655	-1 150
Kommunstyrelsens övriga verksamheter	9 809	-46 213	5 811	-45 475	3 260	-36 404	-40 797
Kultur- och serviceutskottet	24 739	-58 752	21 669	-55 216	-465	-34 012	-27 883
Barn- och utbildningsutskottet	18 196	-170 223	6 072	-162 428	4 329	-152 027	-151 846
Socialutskottet	76 125	-215 528	56 067	-200 782	5 312	-139 403	-136 207
Miljönämnden	10 325	-11 919	10 430	-12 060	36	-1 594	-1 443
Byggnadsnämnden	1 298	-5 204	1 222	-5 159	31	-3 906	-4 190
Summa styrelse/nämnder	142 485	-512 142	101 849	-483 862	12 358	-369 656	-364 114
Finansiering	476 496	-91 077	468 849	-84 336	905	385 419	376 744
Summa	618 981	-603 219	570 698	-568 198	13 263	15 763	12 630

Kommentar: Inga tilläggsanslag har tilldelats under året.

Investeringsredovisning 2016, Orsa kommun

(tkr)	2016				Utfall	Avvikelse	2015 Utfall
	Anslag	Ombud- gerat	Tilläggs- anslag	Totalt anslag			
Kommunfullmäktige				0			
Kommunstyrelsens övriga verksamheter	11 180	328		11 508	26 727	-15 219	7 910
Kultur- och serviceutskottet	3 870	2 553		6 423	6 117	306	7 974
Barn- och utbildningsutskottet	1 800	180		1 980	1 788	193	1 320
Socialutskottet	1 180			1 180	643	537	866
Miljönämnden	350			350		350	
Byggnadsnämnden				0			
Exploateringsfastigheter	3 000			3 000	0	3 000	428
Summa	21 380	3 061	0	24 441	35 274	-10 833	18 498

Kommentar: 2016-12-31 pågick följande större projekt

	Totalt anslag	Upparbetad utgift
Stadsnät	20 401	46 681
Exploatering Lisselhed	22 560	4 256

Resultaträkning

(tkr)	Not	Kommunen		Koncernen	
		2016	2015	2016	2015
Verksamhetens intäkter	1	120 150	93 632	203 293	173 684
Verksamhetens kostnader	2	-487 855	-453 653	-539 736	-501 429
Avskrivningar	3	-8 938	-8 259	-22 164	-21 948
Verksamhetens nettokostnader		-376 643	-368 280	-358 607	-349 693
Skatteintäkter	4	273 424	263 638	273 424	263 638
Generella statsbidrag och utjämning	5	117 045	115 947	117 045	115 947
Finansiella intäkter	6	2 235	1 675	1 154	1 648
Finansiella kostnader	7	-298	-350	-6 777	-8 947
Resultat före skatt		15 763	12 630	26 239	22 593
Skatt		-	-	-2 288	-1 948
Årets resultat	8	15 763	12 630	23 951	20 645

Noter till resultaträkningen

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	2 603	3 001	85 746	79 861
Taxor och avgifter	16 273	16 902	16 273	16 902
Hyror och arrenden	7 555	7 827	7 555	7 827
Bidrag	82 942	59 459	82 942	59 459
– varav återbetalning från AFA Försäkring	0	3 257	0	3 257
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	7 448	6 349	7 448	6 349
Exploateringsintäkter	2 784	0	2 784	0
Realisationsvinster	545	94	545	94
Övriga intäkter	0	0	0	3 192
Summa	120 150	93 632	203 293	173 684
2 Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	–256 431	–232 013	–288 464	–261 762
Pensionskostnader	–19 158	–20 611	–20 375	–22 039
Inköp av anläggnings- och underhållsmaterial	–1 168	–1 818	–1 168	–1 818
Bränsle, energi och vatten	–2 306	–2 510	–2 306	–2 510
Köp av huvudverksamhet	–96 724	–91 853	–96 724	–91 853
Lokal- och markhyror	–40 005	–39 199	–40 005	–39 199
Lämnade bidrag	–20 799	–20 132	–20 799	–20 132
Fastighetskostnader	–2 346	–2 079	–2 346	–2 079
Övriga kostnader	–48 918	–43 437	–67 549	–60 037
Summa	–487 855	–453 652	–539 736	–501 429
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla, oavsett löptid)				
<i>Avgifter</i>				
– med förfall inom 1 år	1 220	1 100	2 477	1 945
– med förfall inom 1–5 år	274	523	2 349	2 026
– med förfall senare än 5 år	0	0	0	0
Summa	1 494	1 623	4 826	3 971
Extra stöd med anledning av flyktingsituationen december 2015 – statsbidrag för flyktingar				
<i>Extra stöd med anledning av flyktingsituationen bokas upp för de verkliga kostnader som uppstått under året och kvarvarande bidrag bokförs som en förutbetalad intäkt. Det ursprungliga bidraget uppgick till 15,4 mkr och under 2016 förbrukades 1,2 mkr.</i>				
3 Avskrivningar				
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Den procentuella avskrivningen per år uppgår till: immateriella anläggningstillgångar 20 %, inventarier 10–33 %, byggnader 2–10 % i kommunen och 1–10 % i koncernen.				
Årets avskrivningar	–8 938	–8 259	–22 164	–21 948

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
4 Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter	273 424	263 638	273 424	263 638
<i>Preliminära skattebetalningar</i>	274 527	263 871	274 527	263 871
<i>Prognos för slutavräkning</i>	- 1 103	- 233	- 1 103	- 233
Summa	273 424	263 638	273 424	263 638
5 Generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalekonomisk utjämning	108 292	107 443	108 292	107 443
LSS utjämning	-7 965	-7 280	-7 965	-7 280
Kommunal fastighetsavgift	15 470	15 271	15 470	15 271
Generella bidrag från staten	1 248	513	1 248	513
Summa	117 045	115 947	117 045	115 947
6 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	4	5	4	5
Ränteintäkter bank	335	397	365	422
Oreälvens Kraft AB	91	100	91	100
Vinst vid försäljning av aktier	0	52	0	0
Övriga ränteintäkter	82	46	82	46
Borgensavgifter	1 110	1 048	0	0
Återbäring Kommuninvest	574	0	574	0
Övriga finansiella intäkter	39	27	38	1 075
Summa	2 235	1 675	1 154	1 648
7 Finansiella kostnader				
Räntor på lån	0	0	-6 479	-8 597
Bankavgifter	-66	-62	-66	-62
Dröjsmålsräntor	-2	0	-2	0
Ränta på pensionsmedel	-175	-288	-175	-288
Övriga finansiella kostnader	-55	0	-55	0
Summa	-298	-350	-6 777	-8 947
8 Avstämning mot kommunallagens balanskrav				
Årets resultat enligt resultaträkningen	15 763	12 630		
Samtliga realisationsvinster	-545	0		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	15 218	12 630		
Medel till resultatutjämningsreserv	-9 962	-5 038		
Årets balanskravsresultat	5 256	7 592		
<i>Öronmärkt för pensioner år 2005–2013</i>	27 496	27 496		
Totalt öronmärkt för pensioner	27 496	27 496		
Balanskravsunderskott från tidigare år	0	0		
Summa	5 256	7 592		
Balanskravsresultat att reglera	0	0		

Balansräkning

(tkr)	Not	Kommunen		Koncernen	
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram	1	0	0	652	716
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2	117 812	97 442	573 211	523 923
Maskiner och inventarier	3	17 269	17 128	24 963	23 947
Pågående nyanläggning	4	0	0	9 757	12 844
Finansiella anläggningstillgångar	5	57 376	52 892	11 744	12 781
Summa anläggningstillgångar		192 457	167 462	620 327	574 211
Omsättningstillgångar					
Varulager		0	0	228	323
Exploateringsfastigheter	6	6 108	7 181	6 108	7 181
Fordringar	7	57 119	46 962	56 146	49 950
Kortfristiga placeringar	8	39 451	39 451	39 451	39 451
Kassa och bank	9	23 246	48 247	26 822	51 049
Summa omsättningstillgångar		125 924	141 841	128 755	147 954
SUMMA TILLGÅNGAR		318 381	309 303	749 082	722 165
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		15 763	12 630	23 951	20 645
Resultatutjämningsreserv		15 000	5 038	15 000	5 038
Övrigt eget kapital		153 364	150 696	178 702	168 020
Summa eget kapital		184 127	168 364	217 653	193 703
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	10	20 749	20 854	21 636	21 541
Uppskjutna skatteskulder	11	0	0	6 784	4 498
Summa avsättningar		20 749	20 854	28 420	26 039
Skulder					
Långfristiga skulder	12	14 905	12 369	394 312	390 702
Kortfristiga skulder	13	98 600	107 716	108 697	111 721
Summa skulder		113 505	120 085	503 009	502 423
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		318 381	309 303	749 082	722 165
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Uttagna fastighetsinteckningar		400	400	36 018	36 018
Avgår: panter i eget förvar		-400	-400	-400	-400
Ansvarsförbindelser	14				
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna		164 965	168 499	164 965	168 499
Övriga ansvarsförbindelser		389 946	390 864	20 086	20 865
Summa panter och ansvarsförbindelser		554 911	559 363	220 669	224 982

Noter till balansräkningen

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
1 Dataprogram				
<i>Avskrivningstid 5 år</i>				
Anskaffningsvärde	0	0	1 426	1 342
Årets anskaffning	0	0	0	85
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	109	0
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 535</i>	<i>1 427</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	0	0	710	538
Årets avskrivningar	0	0	173	173
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>883</i>	<i>711</i>
Bokfört värde	0	0	652	716
2 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
<i>Avskrivningstid 10–50 år för kommunen och 10–100 år för koncernen</i>				
Anskaffningsvärde	166 200	154 827	670 613	586 021
Årets anskaffning	31 188	11 373	63 777	75 006
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	–7 675	0	–7 675	0
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	0	0	0	0
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	10 597	10 064
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>189 713</i>	<i>166 200</i>	<i>737 312</i>	<i>671 091</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	68 758	64 047	146 652	130 250
Årets avskrivningar	5 189	4 711	19 495	16 918
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttring	–2 046	0	–2 046	0
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>71 901</i>	<i>68 758</i>	<i>164 101</i>	<i>147 168</i>
Bokfört värde	117 812	97 442	573 211	523 923
Fördelning av bokfört värde:				
Mark	572	572	572	572
Verksamhetsfastigheter	10 620	10 509	466 019	436 990
Publika fastigheter	105 323	79 263	105 323	79 263
Fastigheter för annan verksamhet	1 297	7 098	1 297	7 098
Summa	117 812	97 442	573 211	523 923

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
3 Maskiner och inventarier				
<i>Avskrivningstid 3–10 år</i>				
Anskaffningsvärde	60 914	68 361	75 799	81 684
Årets anskaffning	4 086	6 697	6 314	8 259
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	–568	0	–568	0
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	–152	–14 144	–152	–14 144
<i>Ackumulerat anskaffningsvärde</i>	<i>64 280</i>	<i>60 914</i>	<i>81 393</i>	<i>75 799</i>
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	43 786	53 807	51 853	60 564
Årets avskrivningar	3 748	3 548	5 100	4 857
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttring	–429	0	–429	0
Ackumulerade avskrivningar på årets korrigeringar	–94	–13 569	–94	–13 569
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>	<i>47 011</i>	<i>43 786</i>	<i>56 430</i>	<i>51 852</i>
Bokfört värde	17 269	17 128	24 963	23 947
Fördelning av bokfört värde:				
Maskiner	1 800	1 744	1 800	1 744
Inventarier	10 019	10 030	17 713	16 849
Bilar och transportmedel	2 765	2 849	2 765	2 849
Konst	1 479	1 479	1 479	1 479
Övriga maskiner och inventarier	1 206	1 026	1 206	1 026
Summa	17 269	17 128	24 963	23 947
4 Pågående nyanläggning				
Ingående nedlagda kostnader	0	0	12 844	22 908
Årets nedlagda kostnader	0	0	9 420	0
Omfördelning	0	0	–12 507	–10 064
Utgående nedlagda kostnader	0	0	9 757	12 844
5 Finansiella anläggningstillgångar				
<i>Aktier</i>				
Orsabostäder AB	35 393	35 393	–	–
Orsa Lokaler AB	4 448	0	–	–
Orsa Vatten och Avfall AB	8 000	8 000	–	–
Oreälvens Kraft AB	18	18	18	18
Siljan Turism AB	334	334	334	334
Inlandsbanan AB	170	170	170	170
Dalhallen Förvaltning AB	94	94	94	94
Diverse övriga aktier	25	25	73	73
Summa	48 482	44 033	689	689
<i>Andelar</i>				
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30	30
Grevinnan	0	51	0	51
Kommuninvest ekonomisk förening	3 540	3 541	3 540	3 541
Övriga andelar	25	25	25	25
Summa	3 595	3 647	3 595	3 647

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Utlämnat lån till Oreälvens Kraft AB	4 006	3 919	4 006	3 919
Kommuninvest förlagslån	1 000	1 000	1 000	1 000
Långsiktig fordran Region Dalarna	293	293	293	293
Övriga långfristiga fordringar	0	0	2 161	3 234
<i>Summa</i>	<i>5 299</i>	<i>5 212</i>	<i>7 460</i>	<i>8 446</i>
Summa	57 376	52 892	11 744	12 781

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest ekonomisk förening har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 71 tkr för Orsa kommun. Orsa kommuns totala andelskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick 2016-12-31 till 3 540 tkr inklusive årets inbetalning av särskild insats, 3 260 tkr.

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
6 Exploateringsfastigheter				
Exploateringsfastigheter	6 108	7 181	6 108	7 181
Summa	6 108	7 181	6 108	7 181
7 Fordringar				
Barnomsorgsavgifter	43	68	43	68
Äldreomsorgsavgifter	220	259	220	259
Allmändebitering	3 863	1 869	3 863	1 869
Betalningar vid årsskiftet	0	-8	0	-8
Värdereglering osäkra kundfordringar	-116	-66	-116	-66
Förutbetalda kostnader	9 504	9 542	10 846	10 334
Upplupna intäkter	22 397	17 025	22 397	17 107
– varav fordringar på Migrationsverket	15 988	13 205	15 988	13 205
Övriga fordringar hos staten	14 282	13 254	14 282	13 254
Mervärdesskatt	2 730	3 380	3 116	4 027
Diverse kortfristiga fordringar	4 196	1 639	1 495	3 106
Summa	57 119	46 962	56 146	49 950
8 Kortfristiga placeringar				
Aktier Grönklittsgruppen AB	12 649	12 649	12 649	12 649
Kortfristig placering	26 802	26 802	26 802	26 802
Summa	39 451	39 451	39 451	39 451
9 Kassa och bank				
Kontantkassa	114	12	132	51
Växelkassor	4	4	4	4
Koncernvalutakonto Nordea	14 062	29 113	21 993	47 247
Nordea	0	0	2 085	1 509
Handelsbanken	239	287	927	1 041
Swedbank	646	447	646	447
JAK Medlemsbank	250	250	1 035	750
Koncernvalutakonto Orsabostäder AB	371	10 002	–	–
Koncernvalutakonto Orsa Lokaler AB	11 376	7 632	–	–
Koncernvalutakonto Orsa Vatten och Avfall AB	-3 816	500	–	–
Summa	23 246	48 247	26 822	51 049

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
10 Avsättningar för pensioner				
<i>Aktualiseringsgrad 89 %</i>				
Specifikation per förmån exklusive ÖK-SAP				
Pensionsbehållning	1 876	1 967	1 876	1 967
Förmånsbestämd ålderspension	11 223	10 773	11 223	10 773
Pension till efterlevande	336	389	336	389
PA-KL pensioner	2 754	2 889	2 754	2 889
Löneskatt	3 927	3 886	3 927	3 886
Summa	20 116	19 904	20 116	19 904
Specifikation per förmån ÖK-SAP				
Särskilda avtalspensioner	32	354	32	354
Löneskatt	8	86	8	86
Summa	40	440	40	440
Avsättning för pensionsförmåner intjänade från och med 1998 exklusive ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	19 904	19 095	19 904	19 095
Utbetalningar	- 718	- 664	- 718	- 664
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	174	275	174	275
Nyintjänande under året	685	1 041	685	1 041
Övrigt	30	- 1	30	- 1
Årets förändring av löneskatt, 24,26 %	41	158	41	158
Summa	20 116	19 904	20 116	19 904
Avsättning för pensionsförmåner intjänade från och med 1998 ÖK-SAP				
Ingående avsättning inklusive löneskatt	440	1 361	440	1 361
Utbetalningar	- 324	- 800	- 324	- 800
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	2	13	2	13
Arbetstagare som pensionerats	0	63	0	63
Övrigt	0	- 17	0	- 17
Årets förändring av löneskatt, 24,26 %	- 79	- 180	- 79	- 180
Summa	39	440	39	440
Diverse pensionslösningar inklusive löneskatt	0	0	887	687
Pensionssskuld förtroendevalda inklusive löneskatt	594	510	594	510
Summa	20 749	20 854	21 636	21 541
11 Uppskjutna skatteskulder				
Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i följande uppskjutna skattefordringar och skulder				
Fordran för kostnad, avdragsgill kommande år	0	0	- 1 091	- 826
Skuld temporär skillnad, byggnader	0	0	6 564	4 084
Skuld obeskattade reserver	0	0	1 311	1 240
Summa	0	0	6 784	4 498

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
12 Långfristiga skulder				
Nordea		0		0
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Vatten och Avfall AB	–	–	85 000	85 000
Skulder till kreditinstitut koncern Orsabostäder AB	–	–	285 100	285 100
Periodiserade anslutningsavgifter Orsa Vatten	–	–	9 307	8 233
Skuld gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000	7 000
Skuld anläggnings-/anslutningsavgifter	5 442	1 937	5 442	1 937
Skuld investeringsbidrag	4 710	4 710	4 710	4 710
Akkumulerad upplösning investeringsbidrag	–2 247	–1 278	–2 247	–1 278
Summa	14 905	12 369	394 312	390 702
13 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	16 671	21 308	19 604	33 200
Pensionsskuld, individuell del	8 450	8 119	8 450	8 119
Semester- och ferielöneskuld	14 750	13 634	16 791	14 984
Löner timanställda december	4 007	2 744	4 007	2 744
Övriga upplupna kostnader	18 080	15 824	23 437	20 608
Förutbetalda intäkter	4 771	7 592	5 374	8 095
Engångsmedel med anledning av flyktingsituationen	14 141	15 389	14 141	15 389
Förutbetalda skatteintäkter	810	185	810	185
Källskatt och löneavdrag	4 626	4 010	5 764	4 524
Momsskuld	0	0	751	680
Koncernvalutakonto koncernföretag	11 747	18 133	–	–
Diverse kortfristiga skulder	547	778	9 568	3 193
Summa kortfristiga skulder	98 600	107 716	108 697	111 721

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
14 Ansvarsförbindelser				
Pensioner intjänade till och med 1997-12-31				
Ingående pensionsskuld	168 499	172 496	168 499	172 496
Utbetalningar	-5 849	-6 500	-5 849	-6 500
Finansiell uppräknig, ränta och basbelopp	1 920	2 527	1 920	2 527
Aktualisering	0	-81	0	-81
Övrigt	1 085	838	1 085	838
Årets förändring av löneskatt, 24,26 %	-690	-781	-690	-781
Summa	164 965	168 499	164 965	168 499
Borgen för kommunens företag	370 100	370 100	-	-
Borgen för småhus och bostadsrätter	14 793	15 701	14 793	15 701
Övriga borgensförbindelser	5 053	5 063	5 293	5 163
Summa	389 946	390 864	20 086	20 864
Summa	554 911	559 363	185 051	189 363

Orsa kommun har i mars 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Orsa kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 440 455 888 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 430 081 145 kronor.

Kassaflödesrapport

(tkr)	Not	Kommunen		Koncernen	
		2016	2015	2016	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		15 763	12 630	23 951	20 645
Justering för ej likviditetspåverkande poster	1	7 449	8 036	23 142	23 474
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>23 212</i>	<i>20 666</i>	<i>47 093</i>	<i>44 119</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		- 10 157	- 2 558	- 5 123	- 9 102
Ökning/minskning varulager		0	0	95	209
Ökning/minskning kortfristiga skulder		- 9 116	- 2 824	- 3 026	13 056
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	2	1 072	- 428	1 072	- 428
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	3	0	3 208	0	3 208
Kassaflöde från den löpande verksamheten		5 011	18 064	40 111	51 062
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar	4	- 35 274	- 18 070	- 75 845	- 83 350
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	5	3 505	512	3 505	512
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	6	5 942	0	5 942	0
Investering i finansiella tillgångar	7	- 4 448	- 3 260	0	- 3 265
Kassaflöde från investeringsverksamheten		- 30 275	- 20 818	- 66 398	- 86 103
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	8	0	0	0	30 000
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	9	263	252	986	1 446
Ökning av långfristigt periodiserade anslutningsavgifter		0	0	1 074	1 812
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		263	252	2 060	33 258
ÅRETS KASSAFLÖDE					
		- 25 001	- 2 502	- 24 227	- 1 783
Likvida medel vid årets början		48 247	50 749	51 049	52 832
Likvida medel vid årets slut		23 246	48 247	26 822	51 049
Förändring av likvida medel		- 25 001	- 2 502	- 24 227	- 1 783

Noter till kassaflödesrapporten

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
1 Ej likviditetspåverkande poster				
Av- och nedskrivningar	8 989	8 259	22 214	21 948
Avsatt till pensioner	-260	-388	-80	-486
Ränta på pensionsavsättning (inklusive löneskatt)	175	358	175	358
Realisationsvinster vid försäljning av Designtorg Trä	-371	0	-371	0
Realisationsvinster vid försäljning av diverse anläggningstillgångar	-174	0	-174	0
Korrigerig och utrangering av diverse anläggningstillgångar	58	575	58	575
Upplösning av investeringsbidrag	-968	-768	-968	-768
Förändring av uppskjuten skatt	0	0	2 288	1 847
Summa	7 449	8 036	23 142	23 474
2 Exploateringsfastigheter				
Försäljning av exploateringsfastigheter	1 072	0	1 072	0
Exploatering	0	-428	0	-428
Summa	1 072	-428	1 072	-428
3 Kortfristiga placeringar				
Avyttring kortfristiga placeringar	0	3 208	0	3 208
Summa	0	3 208	0	3 208
4 Investering i materiella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	-35 274	-18 070	-75 845	-83 350
Summa	-35 274	-18 070	-75 845	-83 350
5 Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar				
Anläggnings- och anslutningsavgifter	3 505	15	3 505	15
Investeringsbidrag	0	497	0	497
Summa	3 505	512	3 505	512
6 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Avyttring Designtorg Trä	5 629	0	5 629	0
Diverse mindre avyttringar	313	0	313	0
Summa	5 942	0	5 942	0
7 Investering i finansiella tillgångar				
Köp av Orsa Lokaler AB	-4 448	0	0	0
Investerat koncern Orsabostäder AB	0	0	0	-5
Kommuninvest insatskapital	0	-3 260	0	-3 260
JAK	0	0	0	0
Summa	-4 448	-3 260	0	-3 265

(tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2016	2015	2016	2015
8 Nyupptagna lån				
Nyupptagna lån koncern Orsabostäder AB	0	0	0	20 000
Nyupptagna lån koncern Orsa Vatten och Avfall AB				10 000
Summa	0	0	0	30 000
9 Återbetald utlåning				
Oreälvens Kraft AB amortering av lån	263	252	263	252
Återbetald utlåning koncern Orsabostäder AB	0	0	0	1194
Andra långfristiga fordringar	0	0	723	0
Summa	263	252	986	1 446

Redovisningsmodell

I driftredovisningen beskrivs de enskilda verksamheternas budgeterade respektive redovisade kostnader och intäkter. Resultaträkningen utgår från intäkterna och kostnaderna i driftredovisningen sedan dessa summor har justerats med bland annat interna poster.

Investeringsredovisningens uppgift är att visa hur investeringsutgifterna under året har fördelat sig på olika verksamhetsområden.

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader och visar hur årets resultat samt förändringen av eget kapital har uppkommit. Förändringen kan också erhållas genom att jämföra eget kapital mellan två redovisningsår.

Kassaflödesanalysen ger upplysning om hur medel har tillförts och använts. Ett positivt saldo på kassaflödesanalysen innebär således att en del av de tillförda medlen har använts till att förstärka likviditeten.

I balansräkningen redovisas kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt. Här redovisas hur kommunens kapital har använts och anskaffats. Kapitalet används till olika slags tillgångar, som finansieras antingen av skulder i kombination med eller enbart eget kapital. Balansräkningens tillgångssida uppdelas i anläggnings- och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångar är fast och lös egendom avsedd för stadigvarande innehav. Exempel på det är bland annat byggnader, maskiner och fordon.

Omsättningstillgångarna består av likvida medel och tillgångar som på kort tid kan omvandlas till likvida medel.

Skulderna uppdelas i långfristiga respektive kortfristiga skulder beroende på löptid. Eget kapital är differensen mellan tillgångar och skulder.

Redovisningsprinciper 2016

Kommunen följer den kommunala redovisningslagen samt de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning utfärdat vad gäller redovisningen. Undantaget är redovisning av finansiell leasing och extra stöd med anledning av flyktingsituationen december 2015 - statsbidrag för flyktingar. Extra stöd med anledning av flyktingsituationen bokas upp för de verkliga kostnader som uppstått under året i kommunen och kvarvarande bidrag bokförs som en förutbetalad intäkt.

I noterna till resultaträkningen lämnas upplysning om ej uppsägningsbara operationella **leasingavtal**. Några leasingobjekt är eventuellt att betrakta som finansiell leasing enligt RKR 13.2, klassificering pågår. Nedan lämnas upplysningar om dessa avtal.

Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år

Avgifter (tkr)	2016	2015
– med förfall inom 1 år	655 621	862 295
– med förfall inom 1–5 år	1 257 190	1 654 175
– med förfall senare än 5 år	0	0

Det totala finansiella leasingbeloppet bedöms vara mycket lågt i förhållande till totala balansomslutningen (ca 0,6%) och skulle sannolikt inte påverka en ekonomisk bedömning av kommunens ställning.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation nummer 4.2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet för år 2016 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2015 samt en preliminär slutavräkning för år 2016. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) december-prognos.

Kommunen följer RKR 18.1 vad gäller **avgift eller bidrag till anläggningstillgångar**. Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas från och med 2013 enligt RKR 18.1. De tas upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandeperiod. Tidigare erhållna avgifter eller

bidrag ändras inte, utan löper som nettoavskrivning till avskrivningsperiodens slut.

Arbetsgivaravgifter har bokförts i form av beräknade, procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen enligt SKL's rekommenderade nivå.

Pensionsskulden har beräknats av KPA enligt RKR's rekommendation, RIPS07. Pensionsåtaganden som intjänats före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar.

Tillsammans med **skuld till timanställda med mera** för arbete som utförts i december 2016 och upplupen arbetsgivaravgift redovisas semesterlöneskulden som en kortfristig skuld.

Anläggningstillgångar enligt kommunens redovisningsprinciper bedöms vara en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till ett basbelopp (för närvarande 44,5 tkr) och som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Anläggningstillgångarna värderas till anskaffningsvärde med avdrag för planenliga avskrivningar.

Avskrivningstiden för byggnader och tekniska anläggningar är 10-50 år samt för maskiner och inventarier 3-10 år. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. En bedömning av anläggningarnas värde görs och i de fall där anläggningens värde bedöms varaktigt förändrats görs en justering av det bokförda värdet. För tillgångar i form av konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Komponentindelning av materiella anläggningstillgångar har införts från 2014 för befintliga tillgångar.

För investeringar i nya anläggningar tillämpas komponentindelning och en komponent definieras som en utgift som är relativt stor i relation till den totala investeringen och bedöms ha en avvikande avskrivningstid.

Årligen görs en bedömning av kvarvarande objekt i anläggningsreskontran om det finns något nedskrivningsbehov utifrån att anläggningen inte längre används, alternativt nyttjas som det var tänkt från början.

Kostnadsräntor som hör till redovisningsperioden har skuldbokförts och belastat periodens resultat.

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgångar från och med 2009.

Osäkra fordringar, det vill säga kundfordringar äldre än 6 månader, har värderats.

Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Transaktioner och mellanhanden mellan kommunen och dotterföretaget har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 % inflytande. Kommunen äger Oreälvens kraft till 35 % men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens del av företaget ska konsolideras.

Vissa aktier klassificeras som **kortfristig placering** då syftet med innehavet är avyttring för att lösa framtida pensioner.

Ekonomisk ordlista

AFA Försäkring	Ägs av arbetsmarknadens parter och försäkras genom kollektivavtalen anställda inom bland annat kommuner.
Anläggningstillgång	Aktier, obebyggda eller bebyggda fastigheter, anläggningar och dylikt som ska användas i verksamheten för stadigvarande bruk.
Avskrivningar	Planmässig nedsättning av anläggningstillgångars värde.
Avsättningar	Ekonomiska förpliktelser vilkas storlek eller betalningstidpunkt inte är helt bestämd.
Balansräkning	Sammanfattning av tillgångar, skulder och eget kapital.
Eget kapital	Skillnaden mellan totala tillgångar och totala skulder.
Finansnetto	Skillnaden mellan finansiella intäkter (bland annat intäktsräntor) och finansiella kostnader (bland annat kostnadsräntor).
Interna kostnader/intäkter	Handel mellan olika verksamheter i kommunen.
Internränta	Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättnings-tillgångar) som utnyttjas inom en viss verksamhet.
Investering	Anskaffning av tillgångar som ska användas stadigvarande i kommunens verksamhet.
Kassaflödesanalys	Beskriver in- och utflödet av pengar, visar hur kommunen genom den löpande verksamheten, upplåning med mera har fått in pengar och hur dessa använts.
Kassalikviditet	Omsättningstillgångarnas förhållande till de kortfristiga skulderna (exklusive förråd).
Kortfristiga skulder	Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten vilka förfaller till betalning inom ett år.
KPA Pension	Ett pensionsbolag som ägs till 60 procent av Folksam och 40 procent av Sveriges Kommuner och Landsting,
Likvida medel	Pengar inestående på bank eller medel som i övrigt är lättillgängliga.
Långfristiga skulder	Skulder med en löptid överstigande ett år.
Nyemission	Ny utgåva av aktier, till exempel för att förändra ägandet eller tillskjuta kapital.
Omsättningstillgångar	Likvida medel, förråd, exploateringsfastigheter, kortfristiga fordringar eller lös egendom som inte är anläggningstillgång.
Operationell leasing	Tvåpartsförhållande mellan en uthyrare och en hyrkund. Uthyraren äger varan/ utrustningen och hyr ut den mot avgift. Uthyraren svarar för service, underhåll och försäkringar och står även för vissa ekonomiska risker. Uthyrarens kostnader täcks av hyres-/leasingavgiften.
Pensioner	Pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.
Pensionsskuld	Avsättningar för pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen samt kostnader i resultaträkningen.
Resultaträkning	Sammanställning av årets driftverksamhet och hur den har påverkat kommunens egna kapital.
Revidera	Bearbeta, ändra, granska.
Skattekraft	Skatteunderlaget utslaget per invånare i kommunen.
Skatteunderlag	Summan av de beskattningsbara inkomsterna i kommunen.
Skatteutjämning	Syftar till utjämning av ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna.
Soliditet	Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, det vill säga graden av egenfinansierade tillgångar. Visar kommunens finansiella styrka.

Verksamhetsordlista

Arbetsintensiv	Verksamhet som kräver mycket jobb.
Asylsökande	En person som befinner sig i ett land och där ansöker om skydd (asyl) men ännu inte fått ansökan avgjord.
Beredning	Möte som förbereder ett kommande beslutsmöte.
Destinationsutveckling	Att utveckla en ort så att den blir populär att besöka.
Exploatering	Göra nyttig.
Extraordinär	Utöver det vanliga.
Företagsklimat	Hur de som driver företag i kommunen upplever hur de bemöts och vilka förutsättningar de har för att lyckas.
Information	Det meningsfulla innehåll som överförs vid kommunikation (se nedan) i olika former.
Infrastruktur	Ett system av anläggningar och driften av dessa som utgör grund för försörjningen och förutsättningen för att produktionen ska fungera, till exempel: vägar och järnvägar, flygplatser och hamnar, kraftverk, eldistribution och andra anordningar för energiförsörjning, vatten- och avloppssystem, teleförbindelser och utbildningsväsen.
Integration	Process som leder till att skilda enheter förenas. Oftast avses i våra sammanhang personers anpassning i samhället.
Kommunikation	Överföring av information mellan människor, djur, växter eller apparater (till exempel datakommunikation).
Kompetensförsörjning	Se till att vi har kunnig personal på rätt plats.
Koncernnytta	Något som är bra för såväl kommunens organisation som de kommunalt ägda och samägda bolagen.
Kostnadseffektiv	Att få ut så mycket som möjligt av pengarna.
Kulturarv	Idéer och värderingar som ingår i en kulturs historia och som fungerar som en gemensam referensram.
Kvalitativ	Ordet används i facktermer för att understryka faktiska eller värdefulla egenskaper, till exempel hos något som ska undersökas.
Kvantitativ	Ordet används i facktermer för att understryka mätbara egenskaper, till exempel hos något som ska undersökas.
Lekman	Icke fackman, amatör.
Lågaffektivt bemötande	Syftar till att genom ett tryggt, lugnt och positivt bemötande minska stress och problemskapande beteende.
Offentlig sektor	Den skattefinansierade verksamhet som drivs åt det allmänna, underställt stat, primärkommun och sekundärkommun eller andra politiska enheter. Verksamheter som ofta ingår är vård och omsorg, utbildning, rättsväsende, försvarsmakten, kollektivtrafik och infrastruktur.

Prognos	Beräkning av framtida utveckling.
Rehabilitering	Återställande av förlorad funktion.
Rekrytering	Att skaffa personal.
Samråd/samrådsprocess	Vad som görs för att så många som möjligt ska få tycka till om ett ärende.
Tillväxtstrategi	Vad vi behöver göra för att kommunen ska utvecklas och må bra.
Ungdomskonsulent	En person som ansvarar för ungdomsarbete.
Utskott	Ett organ (kommitté eller avdelning) inom en församling med uppgift främst att bereda ärenden inför beslut.
Återaktualiserad	En person som återkommer i en insats, till exempel inom social omsorg.
Översiktsplan	En plan som ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas samt om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Den moderna översiktsplaneringen har två huvudsyften: dels att utgöra ett politiskt program för viktiga utvecklingsfrågor på lång sikt, dels att vara underlag vid detaljplanering och vid prövning av ärenden enligt olika lagar. I planen ska redovisas de allmänna intressen, särskilt riksintressen enligt miljöbalken, samt de miljö- och riskfaktorer som ska beaktas vid beslut om mark- och vattenanvändning. Planen ska också redovisa hur kommunen avser ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program samt områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Förkortningslista

AB	Aktiebolag	S	Socialdemokraterna
AME	Arbetsmarknadsenheten	SALSA	Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser
BID	Business Improvement District (affärsutvecklingsområde)	SCB	Statistiska centralbyrån
BUK	Barn- och utbildningskontoret	SCoTT	Scandinavian College of Travel & Tourism
BUU	Barn- och utbildningsutskottet	SD	Sverigedemokraterna
C	Centerpartiet	SKL	Sveriges Kommuner och Landsting
EKB	Ensamkommande barn och ungdomar	SOC	Socialutskottet/socialförvaltningen
EU	Europeiska unionen	SoL	Socialtjänstlagen
Exkl	Exklusiv	Tkr	Tusen kronor
GIS	Geografiska informationssystem	V	Vänsterpartiet
HLR	Hjärt-lungräddning	VA	Vatten och avfall
HSR	Hälsa, sjukvård, rehabilitering	Åa	Årsarbetare
IFO	Individ- och familjeomsorg	Åk	Årskurs
Inkl	Inklusiv	ÄHO	Äldre- och handikappomsorgen
IS/IT	Informationssystem och informationsteknologi	ÖP	Översiktsplan
IT	Informationsteknologi		
IVPA	I väntan på ambulans		
KD	Kristdemokraterna		
KF	Kommunfullmäktige		
KPI	Konsumentprisindex		
Kr	Kronor		
KS	Kommunstyrelsen		
KUP	Kommunal utvecklingsplan		
L	Liberalerna		
LIS	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen		
LPI	Löne- och prisutvecklingen		
LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade		
LVM	Lag om vård av missbrukare i vissa fall		
LVU	Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga		
M	Moderaterna		
Mdr	Miljarder kronor		
MP	Miljöpartiet		
Mkr	Miljoner kronor		
NODAVA	Norra Dalarna Vatten och Avfall AB		
NLUK	Näringslivs- och utvecklingskontoret		
NMI	Nöjd-medborgar-index		
NVDB	Nationell vägdatabas		
RKR	Rådet för kommunal redovisning		

Revisionsberättelse för år 2016

Vårt uppdrag och ansvar:

Vi av kommunfullmäktige valda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen och nämnderna. Utsedda revisorer har granskat verksamheten i de gemensamma nämnderna och kommunalförbund. Utsedda lekmannarevisorer har granskat kommunens bolag.

Styrelser och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivits i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och för återredovisningen till fullmäktige av hur de fullgjort uppdraget. *Vårt ansvar enligt kommunallagen* är att granska verksamhet, redovisning, intern kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Våra genomförda granskningar:

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, enligt av kommunfullmäktige fastställt revisionsreglemente och enligt god revisionssed i kommunal verksamhet. Vår granskning har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningens omfattning, inriktning, förslag och synpunkter redovisas i vår bilaga.

Granskning enligt god ekonomisk hushållning:

Vi skall utifrån kommunallagens bestämmelser, om god ekonomisk hushållning, bedöma om resultatet i bokslutet är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om. Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges ekonomiska mål i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda. Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapporering, att verksamhetens utfall inte fullt ut är förenligt med fullmäktiges mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2016 är endast delvis uppfyllda.

Vi ska även bedöma om räkenskaperna i kommunens årsredovisning är rättvisande. Vi noterar att räkenskaperna i ett avseende inte är upprättade enligt god redovisningssed. En avvikelse mot god redovisningssed har gjorts avseende generella statsbidrag och intäkter för migration. Erhållet statsbidrag, engångsersättning, som kommunen erhöll i december 2015, har inte intäktsförts i enlighet med gällande regelverk. Överskott för migration har skuldförts och ej intäktsredovisats.

Kommunen behöver verka för att uppfylla kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Vår bedömning är att det är väsentligt att kommunstyrelsen i sin uppsiktsplikt och sitt samordningsansvar följer upp, att den fortsatta politiska processen gällande effektiviseringar och budgetanpassningar för 2017 och framåt av kommunens verksamheter, skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar välfärdsstrategi.

Vi tillstyrker

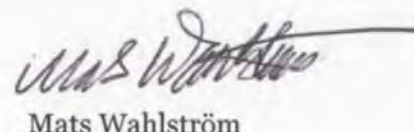
att kommunstyrelsen, nämnderna, de gemensamma nämnderna och de enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet för år 2016.

att kommunens årsredovisning för år 2016 godkänns.

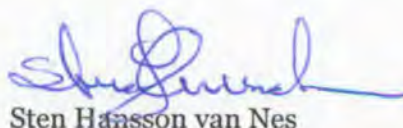
Orsa 28 april 2017

Elsmari Laggar-Bärjegård

Susanne Andersson

Mats Wahlström

Kåre Olsson

Sten Håkansson van Nes

Orsa kommun

Box 23, 794 21 Orsa

0250-55 21 00

orsa.kommun@orsa.se